

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Kyjev jako turistická destinace pro české turisty

Kiev as a Turistic Destination for Czech Tourists

Student: Jan Duda

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Jiří Kovář

Ostrava 2009

Zadání bakalářské práce

Student:

Jan Duda

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6501R006 Ekonomika cestovního ruchu

Téma:

Kyjev jako turistická destinace pro české turisty
Kiev as a Touristic Destination for Czech Tourists

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Pasivní cestovní ruch ČR obecně
  3. Ukrajina a její hlavní město
  4. Kyjev jako turistická destinace pro české turisty
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o použití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- EVANS, Andrew. Ukrajina (turistický průvodce), z anglického originálu přeložil Radek Beneš, 1. vyd. Brno: Jota, 2005. 323 s. ISBN 80-7217-347-2.
- HESKOVÁ, Marie a kolektiv. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. 223 s. ISBN 80-7168-948-3.
- MEFEDOV, B. V. Putivnyk: Kyjivs'ka oblast' = guide book Kyiv region, Kyiv : Bohdana, 2005. 311 s. ISBN 966-7058-65-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Jiří Kovář**

Datum zadání: 21.11.2008

Datum odevzdání: 07.05.2009

Jiří Bláha

prof. PhDr. Jiří Bláha, CSc.
vedoucí katedry

Ing. Dana Dluhošová

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

Uherské Hradiště, 30. dubna 2009

Podpis

Děkuji vedoucímu mé práce panu RNDr. Jiřímu Kovářovi za metodickou pomoc, věcné rady a připomínky, které mi poskytl během zpracování mé bakalářské práce. Nechci také zapomenout poděkovat své rodině za podporu. Velký dík patří rovněž obyvatelkám Kyjeva Kateryně Nikolajevně Sadovnikové a Irině Jurijevně Fesan, jež byly mou oporou na ukrajinské straně.

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Pasivní cestovní ruch ČR obecně.....	9
2.1 Cestovní ruch.....	9
2.2 Lokalizační faktory cestovního ruchu	9
2.2.1 Přírodní faktory	10
2.2.2 Společenské atraktivity	11
2.3 Rozdělení cestovního ruchu ČR a jeho druhy	11
2.3.1 Příjezdový cestovní ruch/ incoming.....	11
2.3.2 Domácí cestovní ruch	11
2.3.3 Výjezdový cestovní ruch/ outgoing	11
2.3.4 Druhy cestovního ruchu	12
2.4 Pasivní cestovní ruch ČR	13
2.4.1 Oblíbené turistické destinace Čechů	14
2.5 Fenomén hlavních měst	15
2.6 Eurovíkendy	16
3. Ukrajina a její hlavní město	18
3.1 Oficiální informace o Ukrajině	18
3.1.1 Rozloha.....	19
3.1.2 Podnebí	19
3.1.3 Vodstvo	20
3.1.4 Povrch, pohoří.....	20
3.1.5 Správní členění, města	21
3.1.6 Obyvatelstvo	21
3.1.7 Náboženství.....	23
3.1.8 Jazyk.....	24
3.1.9 Historie.....	24
3.1.10 Ekonomika.....	26
3.2 Turismus na Ukrajině	28
3.4.1 Kultura a zvyky	31
3.3 Vztahy CZ a UA.....	32
3.3.1 Vztahy EU a UA.....	32
3.3.2 Vztahy CZ a UA	32
3.4 Jednotlivé oblasti Ukrajiny.....	34
3.4 Doprava a dopravní spojení Ukrajiny a Kyjeva	35
3.4.1 Individuální automobilismus	35
3.4.2 Letecká doprava	36
3.4.3 Železniční doprava	37
3.4.4 Autobusová doprava	38
3.4.5 Lodní doprava.....	39

3.5 Základní informace o Kyjevě	39
3.5.1 Životní náklady v Kyjevě	40
4. Kyjev jako turistická destinace pro české turisty	41
4.1 Kyjev	41
4.1.1 Město	41
4.1.2 Historie města	41
4.1.3 Populace.....	42
4.1.4 Správa města.....	43
4.1.5 Klima	43
4.1.6 Současný Kyjev	44
4.2 Doprava ve městě.....	45
4.2.1 Metro	45
4.2.2 Autobus, trolejbus, tramvaj.....	45
4.2.3 Lanovka	46
4.3 Turismus ve městě.....	46
4.3.1 Ubytování ve městě.....	48
4.3.2 Stravování ve městě	49
4.4 Atraktivity Kyjeva.....	50
4.4.1 Památky	50
4.4.1.1 Náměstí nezávislosti/ Площадь Независимости/ Майдан Незалежності	50
4.4.1.2 Kreščatik/ Крещатик.....	51
4.4.1.3 Matka vlast/ Родина-Мать.....	51
4.4.1.4 Chrám Svaté Sofie/ Софийський собор	51
4.4.1.5 Kyjevo-Pečerská lávra/ Києво-Печерська лавра	52
4.4.2 Zábava.....	52
5. Závěr	53
Seznam literatury	54
Seznam zkratk a symbolů	57
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	58
Seznam příloh	59
Přílohy.....	60

1. Úvod

Protože mám vztah k ekonomii, geografii, cizím jazykům a cestování, bylo pro mne výhodou, že jsem v bakalářské práci mohl zpracovat ekonomicko-geografické téma, kde mohu Ukrajinu a její hlavní město Kyjev zobrazit jako turistickou destinaci pro české turisty.

Já sám jsem byl na Ukrajině již čtyřikrát a sleduji její vývoj od září roku 2006. Díky mým kontaktům se zajímám o vývoj této východoevropské země i nadále po tom, co jsem Ukrajinu naposledy navštívil v létě 2008. Zajímá mě politicko-ekonomická situace, novinky z různých oblastí, ale i podmínky života obyčejných lidí. V průběhu těchto čtyřech let jsem byl, i když spíše zprostředkovaně, svědkem vývoje Ukrajiny v kladném i záporném smyslu.

Cílem mé bakalářské práce je poukázat na významné, leč poněkud opomíjené hlavní město. Přiblížit jej českým turistům, nabídnout možnosti strávení volného času ve městě a dokázat, že Kyjev má skutečně co nabídnout.

Provedení mé práce i závěr mohou ovlivňovat určité změny. V zemích jako je Ukrajina dochází v průběhu stejného časového úseku k mnohem větším a významnějším změnám než např. ve stabilnějších zemích Evropské unie.

Co se týká literatury, vybral jsem si podle mne velmi užitečnou publikaci Andrew Evans – Ukrajina (turistický průvodce), kterou jsem testoval v praxi při cestování po Ukrajině. Pro teorii použiji knihu Marie Heskové – Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. Do 3. a 4. části připojím poznatky z knihy B. V. Mefedova - Putivnyk: Kyjivs'ka oblast' = guide book Kyiv region. Dále očekávám využití elektronických zdrojů.

Ve své práci se chystám použít metody analytického a sociologického zkoumání a komparaci. Obor ekonomiku cestovního ruchu a ekonomii obecně budu v této práci aplikovat taktéž.

2. Pasivní cestovní ruch ČR obecně

2.1 Cestovní ruch

Nejprve bych rád vymezil pojem cestovní ruch. Server Czechtourism nabízí následující formulaci: „Dle užšího vymezení zahrnuje CR aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem. Rozšířené pojetí CR vychází z vnímání CR jako komplexního procesu, který zasahuje nejen jeho účastníky, ale také poskytovatele služeb, destinace, v nichž je cestovní ruch realizován a tranzitní destinace.“ [1]

Je tedy zřejmé, že cestovní ruch je mnohostranným odvětvím, které zaměstnává pracovníky v mnoha oborech. Cestovní ruch se stal významným společenským, kulturním i ekonomickým fenoménem druhé poloviny dvacátého století. Je jedním z nejdůležitějších odvětví světové ekonomiky, zaměstnává zhruba 10 % ekonomicky aktivního obyvatelstva světa.

Můžeme také říci, že se cestovní ruch dotýká několika vědních oborů, mimo jiné jimi jsou: ekonomie, psychologie, sociologie a geografie. Podíl cestovního ruchu na tvorbě HDP byl v roce 2008 v České republice 3 %. Cestovní ruch je obecně velmi citlivý na různé negativní záležitosti jimiž můžou být např. živelné katastrofy, terorismus, hospodářská krize, atd. V dnešní době je výrazně ovlivněn globalizací a mnoha jinými faktory. Jedním z faktorů cestovního ruchu jsou také lokalizační faktory. [2]

2.2 Lokalizační faktory cestovního ruchu

Lokalizační faktory jsou podmínky rozhodující o konkrétní lokalizaci, o funkčním využití konkrétní oblasti cestovním ruchem z hlediska přírodních možností nebo z hlediska charakteru a kvalit společenských podmínek a atraktivit. Lokalizační faktory se dělí na přírodní a společenské. [3]

2.2.1 Přírodní faktory

Mezi přírodní faktory dále patří:

- Klimatické poměry – Pro cestovní ruch mají největší význam dva podnebné pásy – mírný a subtropický. Ostatní pásy (polární, tropický, subpolární) nejsou pro masové využití cestovním ruchem a pro dlouhodobé pobyty vhodné přičemž výjimku tvoří některé přímořské oblasti jako např. Karibik, Brazílie, jihovýchodní Asie a ostrovní oblasti v Tichém a Indickém oceánu.
- Geologické poměry – některé oblasti jsou významné díky svému geologickému složení, které utváří okolní krajinu.
- Hydrologické poměry – jsou jednou z nejdůležitějších podmínek. Pro lázeňství je důležitá koncentrace vývěrů podzemních vod s léčivými účinky. Zvláštní skupinu tvoří lázně poblíž radioaktivních pramenů jako např. Jáchymov. Pro cestovní ruch jsou atraktivní lokality související také s prudkými vývěry podzemních vod.

Povrchové vody zabírají plošně rozsáhlejší území. Pro atraktivitu z hlediska cestovního ruchu jsou důležité především teplota a čistota vody, kvalita pobřeží a přilehlého zázemí. Pro dlouhodobé pobyty mají význam především moře a zvláště atraktivní jsou ta, kde je možný celoroční provoz. Říční oblasti jsou využívány především k poznávacím zájezdům nebo pro sportovní vyžití.

- Reliéf a morfologické poměry – pro turistický ruch je významná členitost povrchu. Zvláště zajímavé jsou pak hory.
- Fauna a flora – dosti atraktivní jsou parky nebo lesoparky, které bývají útočištěm hlavně ve městech. Pro cestovní ruch jsou také velmi vhodné smíšené lesy. Významnou návštěvnost zaznamenávají i rezervace, národní parky a chráněná území.

Výskyt některých rostlin nebo živočichů může mít na cestovní ruch negativní vliv. Většinou je tomu naopak a negativní vliv cestovní ruch na faunu a floru má cestovní ruch.

[3]

2.2.2 Společenské atraktivity

Společenskými faktory jsou:

- Atraktivity mající většinou charakter stálých objektů - hrady, zámky, divadla nebo jednorázové akce - festivaly, koncerty, náboženské slavnosti.
- Mezi velmi významné představitele této skupiny patří památky a to i přírodní. Hlavně jsou to pak památky zapsané na seznam UNESCO. [3]

2.3 Rozdělení cestovního ruchu ČR a jeho druhy

2.3.1 Příjezdový cestovní ruch/ incoming

Příjezdový cestovní ruch je také mnohdy nazýván jako cestovní ruch aktivní. Zahrnuje návštěvu a pobyt nerezidentů na ekonomickém území České republiky. Spotřeba příjezdového cestovního ruchu je chápána jako celkový objem prostředků vydaných na cestovní ruch nerezidenty a plynoucích do ČR. Započítávána je tedy i ta část výdajů, které jsou zaplacené mimo ČR, ale do ČR směřující formou různých plateb, jako je např. část výdajů za zájezd, apod. Tyto výdaje jsou většinou hrazeny už v zemi nerezidenta. O incoming a propagaci ČR v zahraničí se stará agentura CzechTourism, ke které přispívá také 26 zastoupení CzechTourism po celém světě.

[3]

2.3.2 Domácí cestovní ruch

Cestovní ruch rezidentů na území České republiky je označován jako domácí cestovní ruch nebo někdy i jako cestovní ruch tuzemský. V případě, že jede turista do zahraničí a zásoby si nakoupí v domovské zemi, patří tento jev stále do domácího cestovního ruchu, neboť příjmy z jeho spotřeby stále zůstávají v jeho domovské zemi.

[3]

2.3.3 Výjezdový cestovní ruch/ outgoing

Pasivní forma cestovního ruchu zahrnuje návštěvu a pobyt rezidentů mimo ekonomické území České republiky. Spotřeba outgoingového cestovního ruchu je

chápana jako spotřeba rezidentských návštěvníků mimo ČR. Nezahrnuje však výrobky zakoupené na cestu nebo po cestě ve vlastní zemi. Tyto ještě patří do spotřeby domácího cestovního ruchu. [3]

2.3.4 Druhy cestovního ruchu

Cestovní ruch dělíme do několika druhů. Pro větší přehlednost jsem tyto druhy uvedl v následující tabulce a přiřadil k nim motivace pro jejich uskutečnění.

Tab. č. 2.1 – Druhy cestovního ruchu

Druh CR	Motivace pro určitý druh CR
Rekreační	uskutečňování odpočinkových aktivit ve volném čase, aktivních i pasivních činností
Kulturně poznávací	možnost poznání kulturního dědictví, kultury, zvyků a tradic dané země a jejích obyvatel
Kongresový	pracovní aktivity, souvisí s profesní činností nebo zájmy účastníků, specifický produkt CR
Incentivní	využíván managementem podniků k motivaci zaměstnanců a k jejich stimulaci k pracovnímu výkonu, často udělován za odměnu
Se vzdělávacími motivy	poznávání, výuka jazyků, zájezdy do historických, kulturních a vědeckých míst s odborným programem
Venkovský	vychází ze zájmu o ochranu životního prostředí, motivem účasti je pobyt v přírodním prostředí
Agroturistika	rekreační nebo turistické pobyty ve venkovském prostředí, poznávání života v blízkém kontaktu s přírodou
Ekoturistika	pobyt v přírodě, její poznávání a ochrana, poznávání života a kultury dané oblasti
Ekoagroturistika	pobyty na ekologicky hospodařících farmách
Sportovně orientovaný	motivem jsou cesty se sportovní náplní
Dobrodružně orientovaný	aktivity spojené s nebezpečím, s určitou mírou rizika jako např. adrenalinové sporty

Zdravotně orientovaný	zdravotní péče či rekonvalescence, často i pobyty v lázních nebo střediscích s léčebnými účinky (moře, hory, prameny, apod.)
Náboženský	návštěva poutních míst, církevních památek a událostí

Zdroj: vlastní zdroj.

2.4 Pasivní cestovní ruch ČR

„Změna politického systému přinesla v roce 1989 řadu zásadních změn, které výrazným způsobem změnily styl života všem občanům této republiky. Uvolnění hranic, svoboda podnikání a uvolnění devizového trhu se staly hlavními předpoklady k nastartování rychlé transformace dosud přísně regulovaného trhu CR. Uvolnění deviz a otevření hranic se staly multiplikátorem výjezdové turistiky našich občanů do zahraničí (viz tab. č. 1). Podle dostupných údajů MH a ČSÚ se výjezdy našich občanů mezi lety 1988 a 1991 zvýšily o 442,2 % a v roce 1996 s rekordním počtem výjezdů našich občanů do zahraničí dokonce o 760 %. (Tab. č.1.)“¹

[4]

Bilance mezi outgoingovým a incomingovým typem cestovního ruchu je vyjadřována jako saldo z cestovního ruchu. Česká republika se v roce 2007 potýkala s pozitivním saldem z cestovního ruchu. To znamená, že počet turistů, kteří do České republiky přijeli, byl větší než počet českých turistů, kteří z ČR naopak vyjeli do zahraničí. Analytik Mag Consulting Jaromír Beránek považuje negativní saldo z cestovního ruchu za pozitivní. Říká totiž, že čím je nižší saldo, tím je vyspělejší ekonomika. Např. Německo má saldo cestovního ruchu záporné.

[5]

¹ Citace z Rozvoj cestovního ruchu v ČR po roce 1989 (Jiří Šíp, Katedra ekonomiky a techniky cestovního ruchu, ZF, JU Tábor). Součástí citace je i graf.

Jak jsem zmínil výše jednou z forem cestovního ruchu je i tzv. outgoing, tedy výjezdový cestovní ruch. Zjednodušeně řečeno to znamená, že občané ČR cestují za hranice země. Většina cestovatelů preferuje cesty do zahraničí před cestami po své zemi. Chtějí tak poznat život lidí, města, přírodu a zjistit, co nás odlišuje od ostatních států světa. Poznat nepoznané, zažít nová dobrodružství a často i chtění porovnávat jsou nepochybně jedněmi z motivací cestovatelů do zahraničí. Přibližně 67 % účastníků si organizuje zahraniční cestu individuálně, zbytek cest probíhá většinou formou zájezdu. Pokud mohu na tomto místě uvést svůj osobní postoj, tak musím říci, že na své dovolené v největší míře jezdím do zahraničí a individuálně.

2.4.1 Oblíbené turistické destinace Čechů

Pokud si zvolíme cestu do zahraničí s cestovní kanceláří bude jedním z nejčastějších zájezdů typu last minute. Tradičně jsou v oblibě středomořské země. Dlouhodobě nejoblíbenější destinací českých turistů je Chorvatsko, které ročně navštíví až kolem 800 tisíc Čechů. Podobně jako Chorvatsko je na tom i Slovensko, které se na žebříčku popularity v roce 2007 umístilo na druhém místě následováno Itálií na třetím místě, Řeckem na čtvrtém místě a Tuniskem na místě pátém. Ostatní země: 6. místo Rakousko, 7. místo Španělsko, 8. místo Egypt, 9. místo Velká Británie, 10. místo Francie, 11. místo Bulharsko a 12. místo obsadilo Turecko.

S rozvojem cestovního ruchu, nabídky, produktů a kvality služeb, také nástupem nových fenoménů a snad i bohatnutím obyvatelstva stoupá zájem Čechů o lyžařské zájezdy, eurovíkendy a o pro nás netradiční a exotické destinace. S tím je spojen i zájem Čechů o vánoční a silvestrovské zájezdy. Oblíbenými destinacemi se tak kromě Alpských středisek stávají i země jako Thajsko, Keňa, Dominikánská republika, nebo i Spojené arabské emiráty a Kuba. Vyrůstá také obliba dříve velmi málo navštěvovaných muslimských zemí vyjma Turecka. Na nárůst počtu českých turistů v muslimských zemích upozorňuje i výňatek z článku internetového serveru blesk.cz.

[6]

„Čeští turisté si oblíbili muslimské země. Každé léto jich na dovolenou do některé z nich jezdí stále více. A nejde pouze o tradiční turistické destinace jako je

*Egypt nebo Turecko, na oblíbenosti nabývá například Jordánsko nebo Spojené arabské emiráty.*² [7]

2.5 Fenomén hlavních měst

Hlavní města jsou správním střediskem určitého území, státu. Nejčastěji jsou i sídlem vlády a dalších významných institucí daného státu. Zpravidla je hlavní město zároveň i významným kulturně-společenským, obchodním a dopravním centrem. Často se zde také odehrává to nejdůležitější, co se týká chodu státu a mnohdy je hlavní město i centrem významných mezinárodních událostí, summitů, kongresů, apod. Samozřejmě záleží také na tom v jakém státě se to či ono hlavní město nachází. Hlavní města se většinou těší i zvýšené poptávce jak zahraničních tak i domácích turistů. Bývají často obdivována pro svůj vzhled, význam a velikost, ale také i nesnášena obyvateli ostatních měst státu a to např. pro jejich všeobecné upřednostňování. Do hlavních měst je v mnoha případech soustředěna významná investiční aktivita jak ze strany státu, tak i ze strany soukromých investorů. Tato města mají rovněž důkladně propracován systém propagace. Často se jedná o největší město státu.

Některá hlavní města získala svůj věhlas už z historie, jako např. Vídeň, Atény, Praha, Petrohrad, Londýn nebo Paříž. Jiná vzešla z bývalých koloniálních správních středisek, jež leží většinou v Africe, Americe, Asii nebo Oceánii. Existují také města uměle vybudovaná pro to, aby plnila funkce hlavního města. Takovými uměle zbudovanými hlavními městy jsou Brasília, Washington nebo Canberra. Známe také hlavní města, která jsou zároveň městskými státy. Například Singapur, Monaco nebo Vatikán a dříve také Hong Kong.

Je důležité podotknout, že fenomén hlavních měst na světě neplatí ve 100 % případech. Některá hlavní města stojí ve stínu jiného významnějšího a věhlasnějšího města daného státu a nejsou tak z historických důvodů nebo i z důvodů geografických dopravními uzly ani centry obchodu a kultury. Představují třeba jen správní středisko státu nebo oblasti. Takovým městem byl v minulosti např. Bonn. Dnes mezi ně patří švýcarské hlavní město Bern, Washington D.C. v USA, Canberra

---

² Citace ze serveru blesk.cz (17.07.2008).

v Austrálii, Jihoafrická Pretoria nebo také hlavní město Turecka Ankara a možná že i Abu Dhabi ve Spojených arabských emirátech.

Většina hlavních měst má ve „svém“ státě v podstatě bezkonkurenční postavení (např. Budapešť, Bukurešť, Athény, Oslo, Helsinky, Praha). Některá města jsou z určitých důvodů buď na stejné úrovni s hlavním městem nebo v těsném závěsu za ním, jako např. Barcelona, Frankfurt nad Mohanem, Petrohrad, Rotterdam, Milano, Shanghai, Larnaca, Toronto a další.

Proč je cestování do hlavních měst tak oblíbené? Je to významem onoho hlavního města, jeho statutem, dostupností, pověstí, historií, památkami, kulturou, obchodem a dalšími. Fenomén hlavních měst je skutečný a ve společnosti patrný. V dnešní době je tento fenomén alespoň v Evropě umocňován pomocí tzv. eurovíkendů. Turisté tak často prostřednictvím eurovíkendů přijíždí podpořit fenomén hlavních měst. Já samotné eurovíkendy vidím také jako jeden z fenoménů cestovního ruchu a dnešní doby, a proto se o nich chci v následující podkapitole zmínit.

2.6 Eurovíkendy

Eurovíkend je dnes velmi oblíbenou formou poznání evropských měst a to nejen mezi mladými lidmi. Poptávka po tomto produktu cestovního ruchu je opravdu velká. Mnoho cestovních kanceláří již tento jev zaregistrovalo a přizpůsobilo mu svoji nabídku. Nepostradatelným pomocníkem v prodeji a propagaci eurovíkendů je internet. Pojem eurovíkend se zrodil v českých hlavách. Podle internetového portálu eurovikendy.cz bychom tento pojem těžko hledali např. v angličtině a ani na Slovensku se pojem eurovíkendy skoro nepoužívá. [8]

Díky rozvoji nízkonákladové letecké dopravy v posledních letech významně vzrostl zájem o tzv. eurovíkendy. Tedy krátké pobyty v evropských městech. V převážné většině v hlavních městech. Časově to bývá tak, že jak již sám název napovídá tento typ zájezdu probíhá přes víkend a většinou jsou k víkendu připojeny i přilehlé dny jako pondělí a pátek a někdy i čtvrtek nebo úterý. Přesný rozpis na dny je ryze individuální, ale vždy jde o to poznat nejzajímavější města Evropy za pouhých pár dní. Někdy bývají jako eurovíkendy označovány i krátké cesty do Evropy geograficky blízkých zemí. Např. do Egypta (Káhira), Tuniska (Tunis) a nazvaný jako

eurovíkend jsem dokonce viděl zájezd na 5 dnů do New Yorku, i když to už nemá s blízkostí k Evropě nic společného.

Eurovíkendy nejsou klasickým typem poznávacího zájezdu. Člověk necestuje s organizovanou skupinou a po příletu na místo určení je naprosto nezávislý a je tedy jen na něm, jak svůj pobyt stráví. Zákazník si prostřednictvím eurovíkendu kupuje **balíček služeb/ package**. Eurovíkend je tedy produktem marketingu cestovního ruchu a většinou obsahuje letenku, dále pak ubytování v hotelu a někdy i transfer z letiště do hotelu. Let je ve většině případů operován nízkonákladovou leteckou společností, protože tyto lety bývají výrazně levnější než lety s klasickými aeroliniemi. Levná letenka s sebou nese i všechny záležitosti spojené s létáním s nízkonákladovými aeroliniemi, a proto se i eurovíkendy většinou kupují s časovým předstihem.

Nejvyhledávanějším městem eurovíkendů je z pohledu Čechů Paříž. Dále pak Řím, Londýn, Barcelona, Brusel, Vídeň, Budapešť, Istanbul, Amsterdam, Stockholm a další. Moskva a Petrohrad jsou také v nabídce cestovních kanceláří, ovšem i když jsou to opravdu velmi zajímavá města nejsou turisty tolik vyhledávána a to kvůli vysokým cenám. Standardní eurovíkend – letenka+ubytování vyjde na částku od CZK 3.500,- a více, kdežto základní cena zájezdu do Moskvy nebo Petrohradu začíná na částce CZK 15.000,-. [8]

Já osobně mám s eurovíkendy dobré zkušenosti. Možnost poznat zajímavé evropské město prostřednictvím balíčku služeb jsem již měl. Navštívil jsem Londýn a Brusel. Oba pobyty trvaly 4 dny. S časovým předstihem jsem si již zakoupil pobyty v Římě a Istanbulu, které hodlám absolvovat letos v létě.

3. Ukrajina a její hlavní město

3.1 Oficiální informace o Ukrajině

Obr. 3.1 vlajka Ukrajiny

Zdroj: Wikipedia [9]

Ukrajina (ukrajinsky Україна, rusky Украина, anglicky the Ukraine) leží v regionu východní Evropy a sousedí se sedmi státy. Z toho jsou to čtyři členské státy Evropské unie. Sousedícími zeměmi jsou na západě Polsko, Slovensko a Maďarsko, na jihu Moldávie a Rumunsko, na východě Rusko a na severu Bělorusko. Přirozenou hranici tvoří také Černé a Azovské moře (viz obr. 3.2). Délka pobřeží obou moří je 2782 km.

Samostatná a nezávislá republika Ukrajina vznikla 24. 8. 1991 po rozpadu Sovětského svazu (SSSR). Tento den, 24. srpna je na Ukrajině oslavován jako den nezávislosti. V Kyjevě jsou hlavním centrem oslav náměstí Náměstí Nezávislosti/Площадь Независимости a Kreščatik/Крещатик. Ukrajina je republika s jednokomorovým parlamentem voleným na čtyři roky. Země je také členem některých mezinárodních organizací. Za zmínku stojí členství v: OSN (Ukrajina je jedním ze zakládajících členů již od roku 1945), Radě Evropy, OBSE, UNESCO, WHO, GUAM, Interpol, MMF a další.

Mezinárodní poznávací značka (MPZ) je UA, internetová doména je .ua. Pokud budeme chtít volat na Ukrajinu ze zahraničí je nutno použít předvolbu +380. Národní měnou je ukrajinská hřivna (UAH). 1 € = 10,39 UAH (směnný kurz k 01.04.2009), 1 UAH = 2,57CZK (směnný kurz k 31.03.2009). Časový rozdíl oproti času v České republice je +1 hodina tedy GMT+2. Na Ukrajině je stejně jako v České republice zavedena pravidelná změna zimního času na letní. Abych nastínil celkovou situaci Ukrajiny, budu se v kapitole 3.1 věnovat její geografii, demografii, historii, ekonomické situaci, kultuře a podkapitoly obohatím i vlastními poznatky. [10]

3.1.1 Rozloha

Ukrajina se rozkládá na 603 700 km² (44. místo na světě), po Rusku je druhým největším státem Evropy a největším státem, jehož celé území se nachází v Evropě. Rozlohou je téměř 8krát větší než Česká republika. [10]

Obr. 3.2 politická mapa Ukrajiny, zdroj: The World Factbook [11].

V současné době vedla Ukrajina spor s Rumunskem o Hadí ostrov, jde o průběh hranice v kontinentálním šelfu Černého moře u delty Dunaje. Mezinárodní soudní dvůr v Haagu ukončil tento dlouholetý spor 3. února 2009. Rozsudek zní tak, že Rumunsku připadá asi 80 % podmořského šelfu s velkými zásobami ropy a zemního plynu. Ukrajině připadl Hadí ostrov.

Co se týče populace patří Ukrajina se svými 46.678.694 obyvateli k nejlidnatějším zemím Evropy po Německu, Francii, Velké Británii (nepočítáme-li Rusko). [11]

3.1.2 Podnebí

Téměř celá země se rozkládá v mírném klimatickém pásu, převládá zde kontinentální podnebí. Pouze na velmi úzkém území Krymského poloostrova mezi Krymskými horami a Černým mořem je podnebí subtropické. V tomto pouhých 8 - 12 kilometrů širokém pásu se nachází nejznámější ukrajinská letoviska ale také několik lázní a památky.

Průměrná roční teplota se pohybuje mezi +6°C na severu a +12°C na jihu země. Průměrné roční srážky na většině území činí okolo 600 mm ročně. Největší srážkový úhrn vykazují Karpaty (1.200 mm srážek), nejsuššími oblastmi jsou stepi Chersonské oblasti a severního Krymu (400 mm srážek). [10]

3.1.3 Vodstvo

Okolo 170.000 kilometrů, to je celková délka ukrajinské říční sítě. Většina řek patří do úmoří Azovského a Černého moře, jen 4 % řek náleží k úmoří Baltského moře. Největší hustota je v Ukrajinských Karpatech, ve vysočině Doněcký Krjaž a na západě Polesí.

Celkem 22.523 řek je delších než 4 km a z toho 117 je delších než 100 km. Hlavní vodní tepna je třetí největší evropská řeka Dněpr s délkou 2200 km. Protíná Ukrajinu ze severu na jih a dělí ji na dvě části tzv. „levobřežní“ a „pravobřežní“. Jeho povodí tvoří severní a střední část země. Jeho přítoky jsou Pripjať, Desna, Teteriv, Ros, Sula, Psjol, Vorskla a Inhulec. Velké řeky jsou využívány jednak pro lodní dopravu, jednak jako zdroj energie. Zejména na Dněpru bylo vybudováno několik velkých přehrad s hydroelektrárnami, z nichž nejznámější je DněproGES v Záporoží, největší přehradní nádrž je Kremenčugská vodní nádrž.

Na samém jihozápadě státu protéká po hranici s Rumunskem velká evropská řeka Dunaj, avšak většina jeho delty náleží právě v Rumunsku. V oblasti jižních stepí řeky v létě s výjimkou největších toků částečně vysychají.

Nachází se zde také více než 7.000 jezer. Největší rozlohu mají jezera v Budžaku v údolích Dunaje mezi hranicemi s Rumunskem a Moldávií. Další velká jezera se rozkládají v blízkosti Oděsy na pobřeží Černého a Azovského moře. V Ukrajinských Karpatech je nejvýznamnější jezero Siněvir. [11]

3.1.4 Povrch, pohoří

Střední a východní Ukrajina zaujímá jihozápadní část rozlehlé Východoevropské roviny. Povrch je tvořen především vysočinami a pahorkatinami či náhorními plošinami přerušovanými údolími řek. Na jihu země se rozkládají rovinaté stepi. Druhá větší rovinatá oblast je tzv. Polesí při hranicích s Běloruskem. Největšími pohořími jsou Karpaty na jihozápadě země a jejich nejvyšší vrchol Hoverla dosahuje do výšky 2.061 m. n. m. Vrcholky Krymských hor na jihu Krymského poloostrova dosahují okolo 1500 m. n. m. Poloostrov Krym je se zbytkem pevniny spojen Perekopskou šíjí. [12]

3.1.5 Správní členění, města

Ukrajina převzala administrativní dělení takové, jaké bylo nastaveno v bývalém Sovětském svazu. Země se dělí na 24 oblastí, jednu autonomní republiku a dvě města se speciálním statutem. Oblasti se dále dělí na rajóny, jichž je 490 a jsou obdobou našich okresů. Obce na Ukrajině spadají do tří kategorií: města, sídla městského typu a vesnice. Oblasti jsou: Vinická, Volyňská, Dněpropetrovská, Donecká, Žitomirská, Zakarpatská, Zaporožská, Ivano-Frankovská, Kyjevská, Kirovogradská, Luganská, Lvovská, Mykolajevská, Oděská, Poltavská, Rovenská, Sumská, Ternopolská, Charkovská, Chersonská, Chmelnická, Čerkaská, Černovecká, Černigovská. Městy se speciálním statutem jsou Kyjev a Sevastopol. Krym je Autonomní republikou. [13]

Autonomní republika Krym je neoddělitelnou částí Ukrajiny a v mezích pravomocí, které stanovila ukrajinská ústava řeší otázky přiřazené do její kompetence. Autonomní republika Krym má značnou samostatnost při řešení místních otázek, má také vlastní ústavu, která byla schválena 23. prosince 1998 Nejvyšší radou Ukrajiny. Má nejvyšší zastoupení, jako jsou Nejvyšší rada Autonomní republiky Krym a výkonné orgány Rada ministrů Autonomní republiky Krym. Ke středním článkům v administrativně-územním zřízení Ukrajiny patří okresy a města oblastního významu, v Autonomní republice Krym jsou republikového významu. [13]

Jelikož je Ukrajina druhým největším státem Evropy, odpovídá tomu i počet a velikost sídel. Měst, kde žije více než 100.000 obyvatel, je 45 z toho 4 jsou v rozmezí nad 500.000 obyvatel až 1 milion obyvatel. Těmito městy jsou Zaporoží, Kryvyi Rig, Lvov, Mykolajev. V pěti městech žije více než jeden milion obyvatel a jsou jimi hlavní město Kyjev, Charkov, Dněpropetrovsk, Oděsa, Doněck. V roce 2008 žilo v Kyjevě 2.819.566 obyvatel. [14]

3.1.6 Obyvatelstvo

Výše jsem uvedl, že Ukrajina se svými skoro 47 miliony obyvatel (46.678.694) patří k největším zemím Evropy. Hustota osídlení je 77 obyvatel na km² a asi 71 % celkového podílu obyvatelstva Ukrajiny žije ve městech. Podíl ekonomicky činného obyvatelstva se rovná 61,4 %. Za posledních 10 let je registrován přirozený

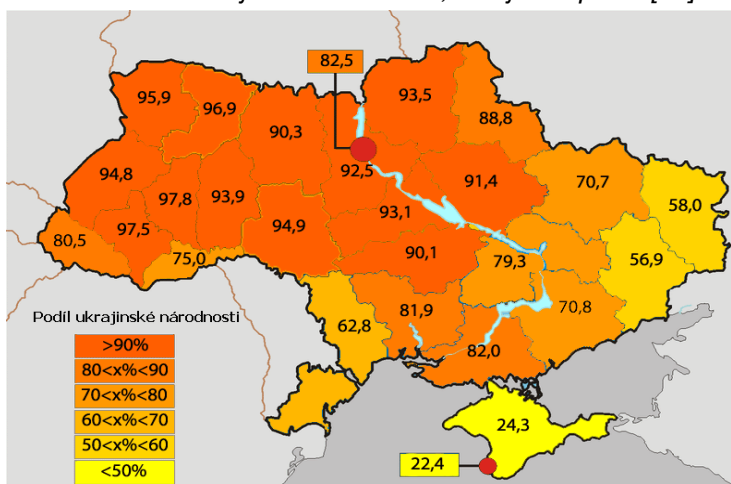
i migrační úbytek obyvatelstva. Úbytek obyvatelstva od sčítání obyvatel z prosince 2001 do července 2005 představuje cca 1,3 mil. osob. Během 1. pololetí roku 2007 ubylo cca 180 tis. osob anebo 6,6 osob na 1000 obyvatel. Z celkového počtu obyvatelstva žije 68 % ve městech. Úbytek obyvatelstva je jednak způsoben přirozeným úbytkem obyvatelstva – podobně jako v ostatních zemích i nízkou porodností, ale stejně tak i tím, že mnoho obyvatel Ukrajiny odchází za prací na Západ a někteří se na trvalo stávají občany členských států Evropské unie, USA nebo jiných vyspělejších států. Ukrajina tedy trpí negativním migračním saldem. [15]

Podle oficiálních statistických údajů žije na Ukrajině cca 10 tisíc etnických Čechů. Celkem zde žije více než 130 národností. Pro doplnění nabízím přehled národnostního složení obyvatelstva Ukrajiny.

Národnostní složení obyvatel Ukrajiny je následující:

- Ukrajinci - 77,8 %,
- Rusové - 17,3 % ,
- Bělorusové - 0,6 %,
- Moldavané - 0,5 %,
- Bulhaři - 0,4 %,
- Poláci - 0,3 %,
- Maďaři - 0,3 %.

Obr. 3.3 Podíl ukrajinské národnosti, zdroj: Wikipedia [15]

Kromě autonomního Krymu tvoří procentuální podíl Ukrajinců v každé oblasti více než polovinu. Některé oblasti na východě (Charkovská obl., Doněcká obl., Luganská obl.) a na jihu země jsou tradičně osídleny občany, kteří se řadí k ruské národnosti nejvíce z celé Ukrajiny. Naopak západ a středozápad země je de facto ukrajinský a prozápadně orientovaný.

Věková struktura obyvatelstva Ukrajiny je:

- 0-14 let: 13.9% (muži 3.277.905/ ženy 3.106,012),
- 15-64 let: 70% (muži 15.443.818/ ženy 16.767.931),
- 65 let a více: 16.1% (muži 2.489.235/ ženy 4.909.386).

[15]

Průměrná délka života obyvatelstva Ukrajiny je 68 let. Pokud se podrobněji podíváme na muže, tak Ti se v této zemi dožívají v průměru 62 let a ženy tradičně déle, tedy v průměru 74 let věku.

V poslední době byl zaznamenán jeden zajímavý fenomén. Kvůli migraci ekonomicky aktivního obyvatelstva dochází k vychovávání dětí jejich prarodiči. Rodiče jsou často v zahraničí (Česká republika, Německo, Itálie, Velká Británie, Rusko atd.), aby prostřednictvím zasílání peněz pomohli uživit jejich rodiny, které zůstaly na Ukrajině. Já osobně jsem zaznamenal větší zájem Ukrajinců a dalších pracovníků ze zemí bývalého SSSR o služby zasílání finančních prostředků do zahraničí.

Marie Vasiljevna Mokryjová žije v malém domku nedaleko centra Ternopolu spolu se svojí osmnáctiletou vnučkou Natálií. Penzi má jen 600 hřiven. Obě tak žijí hlavně z toho, co vydělá jejich dcera a Natáliina matka v České republice.

„Nebýt dcery a peněz, které nám z Česka posílá, nevím, jak bychom vyšli. Moc mi chybí, ale neměli bychom z čeho zaplatit nájem, jídlo ani teplo. Všechno se teď navíc zdražuje,“ říká dvaasedmdesátiletá žena a dodává, že snad každá rodina v Ternopolu má někoho v Evropě.

Na jedné z hlavních ulic ve městě svítí billboardy s jednoznačným sdělením. Agentura nabízí víza do USA, Evropské unie, Kanady a některých dalších zemí. O klienty tady nouzi nemá.³

[16]

3.1.7 Náboženství

Přibližně 60 % obyvatel je považováno za věřící. Více nábožensky založen je západ země, zatímco v průmyslových oblastech, zejména na Donbasu, má silnou pozici ateismus. Převládajícím náboženstvím je v rusky hovořících zemích pravoslavné křesťanství a na Ukrajině tomu není jinak. Část pravoslavných se hlásí k Ukrajinské pravoslavné církvi Kyjevského patriarchátu a část uznává Moskevský patriarchát. Na západě země převládá spíše řeckokatolické vyznání (Ukrajinská řeckokatolická církev). Římsko-katolická církev má na Ukrajině zastání v podobě necelých 2 % ukrajinských věřících. Menšinová avšak náboženství s dlouhou tradicí

---

³ Citace ze serveru aktualne.cz (28.03.2009).

jsou ještě judaismus a islám. Islám vyznává něco přes 1 % věřících a jeho centrem je po staletí Krymský poloostrov. [17]

3.1.8 Jazyk

Na Krymu je oficiálním jazykem ruský jazyk a ve zbytku země je to jazyk ukrajinský. Na základě rozhodnutí některých místních orgánů je ve východních oblastech jako jsou Luganská, Doněcká a Charkovská oblast v úředním styku používána rovněž ruština.

3.1.9 Historie

Osídlení dnešní Ukrajiny je doloženo od 5. tisíciletí př. n. l. Jih Ukrajiny byl ve starověku periferií antického světa. Od přelomu letopočtu až do novověku bylo území dnešní Ukrajiny oblastí, kterou putovaly kočovné kmeny ze stepí do Evropy (Hunové, Maďaři, Avaři, Bulhaři atd.). Ve stepích mezi Dněstrem a Dněprem se patrně konstitovali i Slované, kteří od 6. století osídlili většinu východní a část střední Evropy.

Sjednocením východoslovanských kmenů vznikl v druhé pol. 9. stol. první slovanský útvar na území dnešní Ukrajiny nazvaný Kyjevská Rus. Tehdejší nejvýznamnější panovník Vladimír I. přijal roku 988 křesťanství. Ve 13. století došlo k obsazení oblasti tatarskými nájezdníky, celá oblast se dostala pod vliv tatarské Zlaté hordy, jen na západní část dnešní Ukrajiny tatarská moc nepronikla. Po rozpadu Zlaté hordy byla země rozdělena mezi Litvu, Polsko, Uhry, Moskevské knížectví, jih ovládala Osmanská Říše. Roku 1654 byla Perejaslavskou radou přijata dohoda o sjednocení Ukrajiny s Rusí. Nejprve byla v roce 1667 k Rusi připojena většina levobřežní Ukrajiny (země byla tehdy rozdělena podle řeky Dněpru) a při dělení Polska v letech 1793–1795 i většina pravobřežní Ukrajiny kromě Haliče a Bukoviny, jež získala Habsburská monarchie.

V průběhu 18. a 19. století došlo k definitivní zhroucení turecké moci na jihu a Ukrajina byla již plně začleněna do Ruské říše, kde však postupně ztratila náznak jakékoliv autonomie. Nadvláda však nepřinesla jen útisk, jak se mezi Ukrajinci často

hovoří, ale Carevna Kateřina II. Veliká a její rádce kníže Potěmkin velkou měrou přispěli k rozvoji země, když založili v nově dobyté tzv. Nové Rusi několik měst, která jsou dnes pro Ukrajinu významná. Snad nejznámějšími jsou Oděsa, Dněpropetrovsk, Simferopol a Sevastopol.

19. století bylo dobou tvrdého národnostního útlaku ze strany Ruské říše a původní autonomie Ukrajiny byla zcela eliminována. Současně 19. století také znamenalo rozvoj hospodářství, rovněž byla započata výstavba železniční sítě a masivní těžba uhlí. Následkem toho rychle rostla města a to zejména Kyjev a Charkov.

Bouřlivá válečná léta na počátku 20. století přinesla Ukrajině na krátký čas i úplnou samostatnost, když v letech 1917 – 1919 vznikla první ukrajinská republika. Po událostech v následujících letech byla západní část Ukrajiny opět připojena k Polsku a zbytek se dokonce stal díky vládě řízené z Moskvy jednou ze zakládajících zemí SSSR (r. 1920). Na úkor Československa byly po r. 1945 k Ukrajině připojeny části západní Ukrajiny, Podkarpatská Rus, roku 1954 pak administrativně i Krym. V roce 1986 došlo k výbuchu reaktoru v jaderné elektrárně v Černobylu a tím ke katastrofě obrovských rozměrů. S následky se Ukrajina a sousední Bělorusko potýkají dodnes.

Jak jsem již zmínil výše dne 24. srpna 1991, po rozpadu SSSR, se Ukrajina stala nezávislým státem a od této doby se píše její historie, jakožto nezávislého svrchovaného státu. V 90. letech začalo postupné napravování chyb, které způsobil předchozí režim avšak podobně jako Rusko byla Ukrajina postižena velkou ekonomickou krizí a nadšení z osamostatnění upadávalo. Až v roce 2004 při tzv. oranžové revoluci začala Ukrajina směřovat jiným směrem. Do čela země se dostali prozápadně smýšlející politici jako Viktor Juščenko nebo Julia Timošenko. Naopak protikandidát Viktora Juščenka na prezidenta Ukrajiny Viktor Janukovič, který je prorusky orientovaným politikem, byl odsunut do opozice. Následkem oranžové revoluce vznikla koalice premiérky Julie Timošenko a prezidenta Viktora Juščenka. Nyní je Ukrajina nejvíce z celé Evropy zasažena ekonomickou krizí, nezaměstnanost se rapidně zvýšila, měna výrazně oslabila a inflace je typu pádivá inflace. Doby strádání se na Ukrajině pravidelně opakují. [18]

3.1.10 Ekonomika

Rád bych k podkapitole věnované ekonomice Ukrajiny přidal ještě některá historická fakta, která vykreslují vývoj ekonomické situace v letech a je možné, že nám pomohou pochopit i současnou situaci.

Z historie je zřejmé, že Ukrajina nikdy nebyla ekonomicky vyspělou zemí. V minulosti patřila silnějším státům. Od vzniku SSSR v roce 1922 byla země v hluboké hospodářské krizi.

Před II. světovou válkou zmítal zemí velký hladomor. Kvůli ideologiím SSSR a vůdci Stalinovi, který chtěl dodržet sovětské cíle v oblasti exportu tím, že prodal téměř veškeré ukrajinské obilí, lidé na Ukrajině neměli co jíst a trpěli obrovským hladomorem, podle odhadů jich při vzniklé situaci zemřelo asi 10.000.000 není tajemstvím, že byl dokonce zaznamenán i kanibalismus.

Po II. světové válce se obrovská expanze průmyslu objevila i na Ukrajině. Byly stavěny těžké strojírenské závody, doly na bohaté zásoby uhlí, elektrárny a velká sídliště. V roce 1986 zasáhla ekologii, resp. ekonomii Ukrajiny událost nebývalých následků, když v Černobyli explodovala jaderná elektrárna.

Po rozpadu SSSR bylo nastoleno tržní hospodářství, které bylo nastaveno v podobě tzv. šokové terapie a zemi zasáhla hyperinflace. Privatizace podniků probíhaly netransparentním a neprůhledným způsobem, což dávalo naprosto volnou cestu korupci. Korupce, i když ve zmenšené míře, však na Ukrajině přetrvává. [19]

Negativním znakem ukrajinského hospodářství však nadále zůstávají atributy postsovětské ekonomiky, která je orientována na obory s nízkou přidanou hodnotou. Na vlastní oči jsem viděl tzv. umělou zaměstnanost, když jsem snídal v restauraci hotelu Lvov. Nízký počet hostů (3 hosté) by v jednu chvíli mohlo obsluhovat až 6 servírek. Pokud se člověk okolo sebe rozhlédne, je umělá zaměstnanost zřejmá.

Současná světová hospodářská krize zasála ukrajinskou ekonomiku v listopadu 2008 a to velmi tvrdě. Ozývají se úvahy o státním bankrotu. Ukrajina společně s Maďarskem přijala mnohamiliardový úvěr na oživení ekonomiky od Mezinárodního měnového fondu. Země se nyní zmítá ve velké hospodářské a sociální krizi. Evropská Unie, Rusko a Turecko jsou nejvýznamnějšími obchodními partnery Ukrajiny.

Od roku 2005 se inflace pohybuje nad hranicí 10 procent, ceny rostou, ale s cenami jen pozvolna narůstá valorizace státních důchodů. Můj vlastní poznatek je takový, že když jsem byl v červenci roku 2008 v Kyjevě žeton na metro stál 50 kop., přičemž v říjnu roku 2008 už to byly 2 UAH. Zatím poslední známá míra inflace byla 20,9 %.

Ukrajina dvakrát převyšuje evropský průměr v počtu bank. Je zde 170 bank. Předpokládá se, že v letech 2009 a 2010 by tento počet mohl klesnout až o 30 %.

Makroekonomické ukazatele ukrajinského hospodářství jsou následující:

- Podíl na tvorbě HDP v roce 2007: zemědělství 5 %, průmysl 31 %, stavebnictví 5 %, služby 55 %,
  - HDP (parita kupní síly): 359.9 mld. USD (2007 - 399 mld. USD),
  - HDP na 1 obyvatele: 7.800 USD,
  - HDP růst: 5.3 %,
  - Pracovní síla: 21.71 milionu,
  - Podíl pracovníků podle odvětví: zemědělství 19.4 %, průmysl 24.2 %, služby 56.4 %.
- [21]

HDP na 1 obyvatele je při velkém potenciálu a počtu obyvatel země pouze 7.800 USD (informace je za rok 2008). Průměrná mzda státních pracovníků v červenci 2008 činila 1.930 UAH, což se rovná částce přibližně 186 €/ 5.050 CZK (směnné kurzy ze dne 01.04.2009).

[22]

Ukrajina se orientuje především na těžká odvětví průmyslu. Nejdůležitějším sektorem je těžba černého uhlí, Ukrajina je spolu s Polskem největším evropským producentem černého uhlí. Těží se v Doněcké pánvi. V těžbě železné rudy je první v Evropě a v produkci manganové rudy je dokonce první na celém světě. Zemní plyn se těží na západě země. Oblast Donbasu je hlavním průmyslovým centrem země, ale i města jako města Dněpropetrovsk, Záporoží či Mariupol se také významně podílejí na průmyslu země.

„Obilnice Evropy“, tak byla a je Ukrajina nazývána. V oblasti zemědělství má opět velký potenciál. Většina území disponuje černozemní půdou, která je nebývale kvalitní a úrodná. 57 % výměry území státu je obděláváno. Pěstuje se zde pšenice,

ječmen, kukuřice, cukrovka a slunečnice. V produkci pšenice, ječmene a cukrovky patří Ukrajina k evropské špičce. Ze živočišné výroby se chová skot a prasata, důležitým zdrojem ryb, včetně jeseterů je Černé moře. Ukrajinské Karpaty, resp. jejich lesy jsou důležitou zásobárnou dřeva. V oblastech na jihu země je také rozšířeno vinařství. Na venkově pak výrazně klesá podíl služeb. Služby jsou nahrazeny zemědělstvím. To ovšem není nikterak efektivní a to z titulu zastaralých metod, zařízení a nástrojů. [23]

3.2 Turismus na Ukrajině

Pokud se budete rozhodovat kam na dovolenou, resp. na dovolenou k moři, zcela určitě si Ukrajinu, resp. Oděsu jen tak nezvolíte za Váš cíl, jako tomu bývá zvykem např. v případě Tuniska, Egypta, Řecka nebo Chorvatska. Ukrajina také nefiguruje v katalogích a balíčcích západoevropských cestovních kanceláří. Ovšem pravda je trochu jiná. Zemi ročně navštíví více než 16.000.000 osob ze zahraničí. Jsou jimi sice převážně občané Ruské federace, ale nyní po zrušení vízové povinnosti z roku 2005 pro občany EU stoupá i jejich zájem.

Já jsem se na Ukrajině setkal s občany Polska, Německa, Velké Británie, Slovinska a Nizozemí. Lidé z těchto zemí jeli za dobrodružstvím, poznáním a aktivní dovolenou stejně jako já. Občané Ruské federace jezdí spíše na Krym nebo do Oděsy a v létě sem jezdí mnoho vlaků ze všech koutů Ruska. Krym je pro Rusy takřikajíc zavedenou destinací.

Turisté na Ukrajině hledají aktivní dovolenou a nevšední zážitky, které často naleznou v Ukrajinských Karpatech a na západě země. Karpaty se v poslední době stávají oblíbenou destinací mezi českými turisty. Lidé na Ukrajinu jezdí především tzv. „na vlastní pěst“, ale už dnes je možné najít ukrajinské destinace v nabídkách některých českých cestovních kanceláří. Zájezdy ovšem bývají o poznání dražší než cesty bez účasti CK. Co se týká oblíbenosti destinací, tak největšímu cestovnímu ruchu se těší poloostrov Krym. Mezi hojně navštěvovaná místa patří i historická města jako jsou Lvov, Černovcy, Kamenec Podolský, přímořská Oděsa a samozřejmě také hlavní město Kyjev, které má vše, co

k hlavnímu městu patří. Naopak malý nebo téměř žádný zájem nejeví turisté o průmyslová města na východě země, i když i ta mají co nabídnout.

Zjistil jsem, že se stále více britských internetových serverů zajímá o cestování po Ukrajině, jízdní řády apod., což je pro Ukrajinu nesporně velká deviza, která jí může přinést peníze do ekonomiky a podpořit tak státní podniky i obchodníky. Ukrajina má zahraničním turistům rozhodně co nabídnout a také cestovní ruch jako odvětví ekonomiky je pro zemi velmi důležitý.

Obecně se cestovní ruch na Ukrajině vyvíjí už od dosažení nezávislosti v roce 1991. V roce 1997 Ukrajina vstoupila do WTO. S potenciály cestovního ruchu je třeba nadále pracovat. Proto bylo v roce 2007 vyčleněno 23 mil. UAH/ 2.213.667 € (směnný kurz k 01.04.2009). Tato finanční částka měla směřovat k dokumentování strategie CR, zlepšení regionálních produktů CR, rozvoji dopravní infrastruktury a rozvoji a řízení lidských zdrojů v oblasti CR. Další plánované investice povedou ke zlepšení služeb CR a jejich přiblížení se evropskému standardu. [24]

V roce 2012 pořádá Ukrajina společně s Polskem fotbalový šampionát EURO 2012. Tato velká mezinárodní akce bude vyžadovat rychlý rozvoj infrastruktury, nových dopravních cest, stavbu nových hotelů resp. nové ubytovací kapacity, stavbu sportovišť atd. V rámci přípravy na Euro 2012 existují plány na výstavbu šesti 5hvězdičkových hotelů a osmi 4hvězdičkových hotelů s dohromady 3.740 pokoji, stejně jako 18 2-3hvězdičkových hotelů s kapacitou 1.427 pokoji a to vše do roku 2011. Pro ukrajinskou vládu bude celá akce znamenat významné investiční pobídky.

V souvislosti s hospodářskou krizí chci svou práci obohatit o poznatky, které jsou na Ukrajině k vidění právě v této době: *Viditelná je krize na mnoha staveništích v Kyjevě. Stavební boom ustal, jeřáby stojí. Jednou z mála výjimek je tzv. Olympijský stadion. Tam panuje čilý ruch. Kolos pro sto tisíc diváků má totiž být dějištěm finále fotbalového mistrovství Evropy v roce 2012, které společně pořádají Ukrajina a Polsko. Hluboké hospodářské problémy Ukrajiny však vrhají na Euro 2012 stín nejistoty. Stadion momentálně spíše připomíná demolici než výstavbu, přitom bude potřeba dát peníze také na přípravu hotelů a další infrastruktury. Hrát se má kromě Kyjeva také ve Lvově, Dněpropetrovsku a Doněcku. Vláda slibuje, že se vše stihne a peníze se v napnutém rozpočtu najdou. A co si o tom myslí obyčejní Ukrajinci? Taxikář Anatolij při jízdě kolem stadionu říká: "Vzali jsme si na zodpovědnost, že*

*uspořádáme Euro, tak tomu musíme dostát. Byla by to velká ostuda. Ale jak to udělat, když nejsou peníze na důležitější věci, to netuším."*⁴ [25]

Význam pro rozvoj ukrajinského cestovního ruchu může mít i zdravotní turistika. Krymské hory a mnohé lázně na pobřeží Černého moře na Krymu byly známé už za éry SSSR, kdy se sem jezdili rekreovat sovětští státníci. Naopak druhá strana země, konkrétně Ukrajinské Karpaty jsou známé pro velmi čistý vzduch a léčivé prameny. Na rozvoji CR na Ukrajině se může podílet také rozvoj lyžařských středisek v již zmíněných Ukrajinských Karpatech. To, co může například české turisty na Ukrajinu lákat je také, že Ukrajina je jednou z nejlevnějších zemí Evropy. Ovšem i na Ukrajině se projevuje trend zdražování. Uvedu jeden příklad za všechny: v roce 2006 jsem byl po návštěvě Ukrajiny nadšený velice nízkými cenami stravování a veřejné dopravy. Když jsem byl v zemi naposledy v létě 2008, tak jsem musel konstatovat, že i zde se velmi podražilo. V roce 2006 stál mezinárodní lístek z ukrajinského Čopu do slovenské Čierné nad Tisou 4 UAH, což se rovná částce přibližně 0,38 €, resp. 38 c (směnné kurzy ze dne 01.04.2009). V roce 2007 to bylo již 10 UAH/ 0,96 € za mezinárodní vlakovou jízdenku a nakonec v létě 2008 jsem za tento lístek zaplatil 24 UAH/ 2,3 €. Na nárůstu jízdného se podepsala i inflace, ovšem i tak jsme byli takovým nárůstem překvapeni. [24]

Pro mnohé možná negativním fenoménem je i sexuální turistika. Západní turisté nejezdí na Ukrajinu jen za historickými památkami, mořem a exotikou, ale také za krásnými ukrajinskými ženami, které k nim jakožto k cizincům chovají velkou náklonnost. Měl jsem možnost vidět v ulicích Kyjeva, konkrétně blízko Náměstí Nezávislosti nabídku různých seznamovacích agentur, které lákaly zahraniční turisty ke sňatkům právě s ukrajinskými ženami. Setkal jsem se i s mladíkem z Velké Británie, který neustále prohlašoval: „I love Ukraine girls“, tedy do češtiny přeloženo: „Miluji ukrajinská děvčata“. Nevím do jaké míry si potenciální sexuální turisté uvědomují velký počet nakažených HIV/AIDS, kterých je na Ukrajině největší počet z celé Evropy. Podle oficiálních odhadů WHO je v této zemi nakaženo přibližně 1,4 % obyvatel ve věku 15 až 49 let. Smutný prim v této oblasti hraje milionové přístavní město Oděsa. Podle internetového serveru Orbion některé neoficiální údaje uvádějí, že dokonce každý desátý obyvatel této země je nakažen virem HIV/AIDS.

---

⁴ Citace ze serveru aktualne.cz (29.03.2009).

3.4.1 Kultura a zvyky

V oblasti kultury je významným způsobem patrný ruský vliv, který Ukrajinu zásadně ovlivňuje i z hlediska kultury, náboženství a obyčejů. Vliv na kulturu země má ale i pravoslaví i řecké katolictví. Nesmíme zapomenout také na polský vliv, který je patrný na západě země a to hlavně ve městě Lvov. Polský vliv můžeme pozorovat i v ukrajinském jazyce, který je gramatikou a písmem velmi podobný ruskému jazyku, ale slovní zásobou je podobný také polštině. Navíc na rozdíl od Rusů Ukrajinci používají ve svém jazyce i písmeno H a označují jej jako Г v Rusku je znak Г používán pro písmeno G. Naopak ekvivalentem k našemu G je v ukrajinské abecedě znak Ґ.

Na Krymu je patrný muslimský vliv. V Zakarpatské oblasti je to uherský, rumunský, maďarský a československý vliv. Značný rumunský vliv je v Černovské oblasti. Ukrajinská kultura se tedy vyvíjela tak, že byla ovlivňována různými státy a směry.

Významnou postavou v ukrajinských dějinách byl Taras Ševčenko, který je symbolem Ukrajiny. Ševčenko byl zakladatelem moderní ukrajinské literatury. Pro zemi je to natolik významná postava, že je po ní snad v každém ukrajinském městě pojmenován alespoň park, ulice nebo náměstí. V mnohých městech stojí i Ševčenkova socha. [26]

Mně se moc líbily honosné historické budovy vlakových nádraží, které byly opravdu důstojným prostředím co se týká komfortu a bezpečnosti, tak i čistoty. A jako asi nejkrásnější budovu vlakového nádraží, kterou jsem na Ukrajině mohl zatím vidět, shledávám nádraží Oděsa/ вокзал Одесса, které by leckdo mohl zaměnit s budovou nějaké opery. Mimochodem operu mohou návštěvníci spatřit v krásně zdobených divadlech ve Lvově, Kyjevě a Oděse. Ukrajinská moderní hudba je velice podobná hudbě ruské. Slangově je moderní hudba běžně hraná v rádiích nazývána jako popsa/ попса a každá druhá píseň je o lásce.

Ukrajinská kuchyně je skromnější, ale zato výživná. Typickým pokrmem jsou: polévka Boršč, veraniky, pelmeně, kartožka (osmahnuté plátky brambor), blinčik, serniky. Jako nápoje jsou velice chutné džusy (džus je nazýván sok/ сок) a káva. Ukrajinci si oblíbili i čaje a často naše české pivo. Typickým alkoholickým nápojem je

vodka, jejíž způsoby a množství konzumace jsou pro nás nezvyklé.

Státní svátky se od státních svátků zemí Evropské unie značně liší a to hlavně v případě Vánoc a Velikonoc. Většina Evropy slaví Vánoce 24.12., případně 25.12. na Ukrajině je pro tento svátek vyhrazen den 7. ledna. Je to proto, že se v této zemi neslaví křesťanské Vánoce, nýbrž pravoslavné. Dalšími svátky jsou 1. ledna - Nový rok, 8. března - Mezinárodní den žen, 1. května - Svátek práce, 9. května – Den vítězství, 28. června – Den ústavy Ukrajiny a 24. srpna – Den nezávislosti Ukrajiny. [27]

Pro nás Čechy může být zvláštní také předávání dárků pod vánočním stromečkem 31.12. a také to, že po Novém Roce se na Ukrajině stejně jako v Rusku asi 10 dní vůbec nepracuje nebo jen velmi omezeně. Obvyklá pracovní doba zaměstnanců je od 9 do 18 hod.

3.3 Vztahy CZ a UA

3.3.1 Vztahy EU a UA

Nejprve krátce zmíním vztahy EU a UA, protože Česká republika je jedním z členů Evropské unie. V současné době jsou vztahy Evropské unie a Ukrajiny řízeny prostřednictvím Dohody o partnerství a spolupráci z roku 1998. V roce 2007 pak započala jednání o vytvoření zóny volného obchodu mezi Evropskou unií a Ukrajinou. Partnerství s Ukrajinou je jednou ze součástí programu Evropské politiky sousedství (ENP). Cílem ENP je cílem je posilovat vztahy s nejbližšími sousedy Evropské unie. [28]

3.3.2 Vztahy CZ a UA

Na Ukrajině žije kolem 10.000 etnických Čechů, řada z nich stále mluví českým jazykem. Naproti tomu oficiální odhady hovoří o více než 100 tisících ukrajinských pracovníků v České republice. Neoficiální odhady směřují k číslu 200-250.000 Ukrajinců, kteří jsou zde buď na různá víza nebo pracují nelegálně.

Vztah Ukrajinců k nám Čechům je už i historicky opravdu přátelský. Mnoho Ukrajinců k naší zemi vzhlíží jako k vyspělejší. To se mi ne jednou potvrdilo při mých

cestách po Ukrajině a dokonce mě má státní příslušnost vytáhla i z problému s „místními hochy“. Ukrajinci nás skutečně berou jako spřátelenou zemi a to často i kvůli jejich minulosti v SSSR kdy měla Moskva vliv i na Československo.

Obrovská migrace za prací především na západní Ukrajině se tam proměnila téměř v epidemii a skoro každý má v rodině někoho, kdo pracuje v zahraničí a vydělává měsíčně více než ostatní za ¾ roku. Dochází tak k odlivu mozků, obecně mladých lidí. [29]

Ukrajinci si o nás podobně jako o ostatních obyvatelích západních zemí myslí, že jsme všichni bohatí. Tuto svoji domněnku dokážou dát mnohdy nenápadně najevo. Je už jen na člověku samotném jak se k celé vzniklé situaci postaví. Pokud Ukrajinci zjistí, že je člověk cizinec neznalý místních poměrů snaží se na něm nějakým způsobem vydělat. To platí skoro pro všechny činnosti, jak pro pokladní na nádraží, tak pro policisty nebo pracovníky v galeriích. Samozřejmě to vše nechci postavit do roviny paušálního rozměru na každého, ale i tak je mou povinností na tento negativní fenomén upozornit, protože k němu opravdu dochází.

Pracovníci z Ukrajiny jsou potřební pro naše hospodářství. My jim dáváme pro ně lépe placenou práci a oni zaplňují mezery na našem pracovním trhu. Zaplňují mezery po našich pracovnících, mezi kterými již nejsou určité druhy pracovních pozic oblíbeny. My Češi se k Ukrajincům často stavíme s mnoha předsudky ostatně jako ke všem cizincům. Zjistil jsem, že český národ si na cizince, resp. přistěhovalce neumí zvyknout takovým způsobem, jako např. Belgie. Češi jsou často xenofobní.

Ukrajinci jsou v České republice největší národnostní menšinou. Nejvíce jsou na nich závislí Praha a Středočeský kraj, nejméně pak kraj Zlínský. Pracovníci z Ukrajiny u nás dokážou pracovat velmi pilně mnohdy 12 i 16 hodin. Své práce zde si samozřejmě velmi cení. Ze strany českých podnikatelů po nich před hospodářskou krizí byla velká poptávka a vhodné pracovníky sháněly pracovní agentury pro zaměstnavatele na míru a to už v zemi původu, tedy na Ukrajině. Tím, že jsou u nás Ukrajinci nejpočetnější národnostní menšinou dochází i k zakládání jejich spolků a sdružení. V těchto organizacích mohou často naléznout pomoc v případě potíží, rady a mohou se zde také setkat se svými krajany. [29]

3.4 Jednotlivé oblasti Ukrajiny

Jak jsem napsal již výše, tak Ukrajina se dělí na 24 oblastí, jednu autonomní republiku a dvě města se speciálním statutem. Oblasti se dále dělí na rajóny, kterých je 490. Pro lepší představu administrativního členění Ukrajiny jsem základní informace o těchto správních celcích vypsál do přehledné tabulky.

Tab. č. 3.1 – územní jednotky Ukrajiny

Název územní jednotky	Ruský ekvivalent	Hlavní město územní jednotky	Počet obyvatel hlavního města ú. j.	Počet obyvatel oblasti
Oblasti				
Zakarpatská	Закарпатская	Užgorod	116.700	1.241.887
Lvovská	Львовская	Lvov	735.114	2.555.834
Ivanofrankovská	Ивано-Франковская	Ivano-Frankovsk	220.721	1.385.261
Volyňská	Волинская	Luck	207.586	1.036.891
Rovenská	Ровенская	Rovno	248.442	1.154.682
Ternopolská	Тернопольская	Ternopol	217.377	1.107.294
Černovecká	Черновицкая	Černovcy	246.940	904.423
Chmelnická	Хмельницкая	Chmelnickyj	259.065	1.367.892
Žitomirská	Житомирская	Žitomir	272.454	1.328.158
Vinická	Виницкая	Vinicja	366.769	1.691.061
Kyjevská	Киевская	Kyjev	2.819.566	1.755.497
Čerkaská	Черкасская	Čerkasy	289.901	1.335.064
Kirovogradská	Кировоградская	Kirovograd	240.623	1.057.951
Oděská	Одесская	Oděsa	1.005.676	2.387.543
Mykolajevská	Николаевская	Mykolajev	506.381	1.217.103
Černigovská	Черниговская	Černigov	298.326	1.156.609
Poltavská	Полтавская	Poltava	303.597	1.544.085
Dněpropetrovská	Днепропетровская	Dněpropetrovsk	1.014.340	3.438.267
Chersonská	Херсонская	Cherson	308.837	1.123.002
Sumská	Сумская	Sumy	275.748	1.221.368
Charkovská	Харьковская	Charkov	1.457.786	2.808.701

Zaporožská	Запорожская	Zaporoží	785.128	1.856.979
Luganská	Луганская	Lugansk	441.846	2.398.666
Doněcká	Донецкая	Doněck	980.862	4.600.012
autonomní republika				
Krym	Крым	Simferopol	341.000	1.972.409
města se speciálním statutem				
Kyjev	Киев	Kyjev	2.819.566	2.819.566
Sevastopol	Севастополь	Sevastopol	390.000	390.000

Zdroj: City population [30].

[příloha 1]

Tabulka znázorňuje jednotlivé územní jednotky Ukrajiny a podává informace rovněž o hlavním městě územní jednotky a celkovém počtu obyvatel v územní jednotce žijících.

3.4 Doprava a dopravní spojení Ukrajiny a Kyjeva

Ukrajina je svojí rozlohou 603 700 km² 44. největší země světa, co se týká rozlohy je Ukrajina po Rusku druhou největší zemí a to vše si žádá vysoké nároky na dopravní infrastrukturu. V souvislosti s mezinárodním fotbalovým šampionátem EURO 2012 jsou plánovány rozsáhlé investice do dopravní infrastruktury a samozřejmě nejen do ní. Obecně může být infrastruktura vnímána jako jeden z ukazatelů vyspělosti onoho státu.

3.4.1 Individuální automobilismus

Pokud se budeme zabývat individuálním automobilismem na Ukrajině, musíme konstatovat, že ten není v porovnání s počtem obyvatel země ještě tak rozvinutý, jako např. v zemích Evropské unie. Ukrajina rovněž nemá klasickou síť dálnic. Existují zde alespoň tzv. expresní silnice, které spojují hlavní město Kyjev s Oděsou a Lvovem.

Nesmíme samozřejmě zapomenout na to, že i Ukrajina postupuje v dohánění vyspělejších zemí, kdy dochází k postupnému bohatnutí obyvatel a tak i nárůstu individuálního automobilismu. To vše sebou ovšem nese i negativní fenomény jimiž

jsou např. ekologické újmy na životním prostředí nebo zvyšující se počet dopravních nehod.

Jsem přesvědčený, že nárůst automobilové dopravy na Ukrajině vede k podpoře ekonomiky, ale zároveň jsou s ním spojeny i ty negativní fenomény, které jsem zmínil výše a věřím, že určitou měrou může v této zemi dojít i k lehkému nárůstu kriminality, což je ovšem můj subjektivní dojem.

Mám navíc takové informace, že někteří odborníci na dopravu doporučují na Ukrajinu vlastním vozem raději vůbec nejezdit. Na vině je mimo jiné stav, v jakém se nachází povrch místních komunikací, dále pak vysoká kriminalita a korupce. To znamená, že člověk se „západní“ poznávací značkou se může také stát snadnou kořistí cílených kontrol místních policistů.

3.4.2 Letecká doprava

Tento způsob dopravy je dnes stále častějším způsobem přepravy a dávno už to neplatí jen pro lety na velkou nebo střední vzdálenost. Pokrok snad není možné zastavit nikde na světě a rovněž tak i globalizaci ne. Díky letecké dopravě můžeme být v jeden den na opačné straně Země. Nyní je letecká doprava stále používanější i díky svým výhodnějším cenám. Do některých ukrajinských měst se můžeme letadlem dostat přímými lety nebo i lety s přestupem a to nejen na kyjevské letiště, protože v mnoha velkých městech Ukrajiny mezinárodní letiště nalezneme také.

Samozřejmě hlavní vstupní branou a nejvytíženějším letištěm na Ukrajině stále zůstává mezinárodní letiště Kiev-Boryspol, kam je možné letět jak s klasickými aeroliniemi, tak z některých destinací i nízkonákladovými aeroliniemi (tzv. lowcost airlines). Chci dodat, že v blízkosti města se nachází další dvě mezinárodní letiště. Prvním je Kiev-Zhuliany, které je malým mezinárodním letištěm a druhé letiště je cargo/ nákladní Kiev-Gostomel. My můžeme na letiště Boryspol letět přímými lety z Prahy, Vídně a nyní i z Katowic. [31]

Ukrajina, resp. Kyjev má relativně dobré spojení s většinou evropských měst a také s destinacemi Blízkého východu. S Aerosvit Airlines, jejichž domovským letištěm je kyjevské letiště, můžeme letět i do tak vzdálených destinací jako je např.

Bangkok. Sezonně počet odbavených pasažérů stoupá a z kyjevského letiště Boryspol odlétá mnoho charterových letů do tzv. prázdninových destinací.

Vzhledem ke své velikosti na Ukrajině existuje celá řada vnitrostátních letů. Časté spojení mají s hlavním městem Kyjevem Oděsa, Lvov, Charkov, Dněpropetrovsk a další. V létě je velmi oblíbenou linkou trasa Kyjev-Simferopol. [10]

3.4.3 Železniční doprava

Doprava po železnici je na Ukrajině vůbec nejrozšířenější. Zde mnohokrát zmiňovaná velikost země je jako dělaná pro pohodlnou, ale často pomalou železniční dopravu. Ukrajina se může pyšnit hustotou i kapacitou vlastní železniční sítě. Železnice je znát i na ukrajinském hospodářství. Státní podnik Ukrzaliznycja/Укрзалізниця je v železniční dopravě na Ukrajině v monopolním postavení. S více než 370.000 zaměstnanci je jedním z největších podniků v zemi. [32]

Nesmím zapomenout na jeden zajímavý fakt a tím je, že vlaky zde jezdí po širokorozchodných, tzv. ruských kolejích. Rozměr kolejí je 1.524 mm. V našich podmínkách se setkáváme s rozměrem 1.435 mm. V pohraničních přechodových stanicích je tedy nutné měnit podvozky vagónů, které přijíždějí ze střední a západní Evropy, což obvykle představuje určité časové ztráty. Ukrajinská železnice čítá více než 23.000 km tratí, z nichž zhruba polovina je již elektrifikována. Nejlépe udržovanými tratěmi jsou tratě spojující Čop a Lvov s Kyjevem, tratě ze Lvova ve směru do Polska. Dále pak tratě z Kyjeva do oblastních měst východní Ukrajiny a trasa Kyjev-Moskva, kterou urazí noční vlak zhruba za 13 hodin a v případě expresního vlaku se vlak z Kyjeva objeví na Kyjevském nádraží v Moskvě už po zhruba 9 hodinách a 30 minutách jízdy. I přes to, že je toto spojení nazýváno expresním, tak vlak v průběhu své jízdy v průměru nedosáhne rychlosti ani 85 km/hod. [32]

Cestování vlakem je na Ukrajině pohodlnější alternativou autobusové dopravy. Když vezmeme v úvahu například cestu z Kyjeva do Sevastopolu, je vlak (mimo letadlo) nejlepším možným řešením. Cestující v něm nalezne potřebné pohodlí a 15-17 hodinovou cestu přečká ve vlaku mnohem snadněji. Ovšem pozor na to, že v případě atraktivních destinací a navíc pak i v sezoně je třeba zakoupit si lístek na vlak v dostatečném předstihu, protože se může stát, že když bude chtít jet početnější

skupinka vlakem například z Kyjeva do Oděsy k moři, tak nemusí být všichni pohromadě v jednom vagonu a to nemluvíme o jednom kupe.

Vlaky jsou vypravovány takovým způsobem, aby v případě velkých vzdáleností dojely do cílové stanice ráno nebo dopoledne a cestující tak mohli větší část cesty strávit spánkem přes noc.

Na Ukrajině je z tohoto důvodu striktně rozdělena dálková a příměstská vlaková doprava. Dokonce i nádražní budovy pro dálkovou a příměstskou dopravu jsou ve většině větších měst separovány. Dálkové vlaky jezdí vlastně permanentně v lůžkové úpravě, přičemž přes den se na lůžkách sedí a ve večerních hodinách přichází průvodčí/ проводник, aby dal cestujícím balíček, který obsahuje povlečení, ručník, mýdlo a hygienické ubrousky. Cestující si u průvodčího mohou velmi levně objednat chutný ukrajinský čaj.

Kategorie vagonů se rozděluje na 1. třídu, kupé a plackart. Plackart je nejméně komfortním způsobem dopravy v ukrajinských dálkových vlacích, ale pro cestovatele je zážitek z cesty vagonem typu plackart významný, protože zde často panuje přátelská atmosféra a otevřenost Ukrajinců je také nesporně výhodou. Ve vagoně typu plackart jsou kabiny, kde jsou umístěna jednotlivá lůžka, volně otevřená a tak kolem postele cestujícího může kdokoli procházet. Ovšem i v plackartě se člověk vyspí, všichni totiž dodržují noční režim.

S cestováním vlakem bývají spojena i vlaková nádraží, která jsou na Ukrajině udržována mnohdy lépe než u nás v ČR. Již v kapitole věnované kultuře jsem zmínil, že jsem byl nadšen některými nádražními budovami, které více než nádraží připomínaly operu, či divadlo. [příloha2]

3.4.4 Autobusová doprava

Ukrajinská autobusová doprava se s dominantní železniční dopravou hůře vyrovnává. Toto tvrzení platí tedy hlavně v případě delších vzdáleností, když i zde již existuje několik společností provozujících tzv. luxusní cestování autobusem.

Na krátké vzdálenosti jsou autobusy používány častěji, ale ty bývají většinou zcela přeplněné. Navíc autobusová doprava, která zde na Ukrajině bývá rychlejší než železniční doprava, je na stejnou vzdálenost často mnohem dražší.

To se ovšem netýká dopravy městské (MHD) a dopravy příměstské. Ta je stejně levná jako doprava po železnici. Pro nedostatek veřejných financí v ukrajinském rozpočtu jsou pro dopravu ve městech, vesnicích a jejich okolí využívány autobusy soukromých společností. Tyto autobusy jsou většinou bílé nebo žluté dodávky upravené jako autobus a jsou nazývány jako maršrutky/ маршрутки. Stejně jako cestování v ukrajinském vlaku je cestování maršrutkou hotovým cestovatelským zážitkem.

Ve městech jsou dále běžně k vidění také klasické autobusy, tramvaje a trolejbusy MHD a v některých městech se můžeme svézt také metrem nebo i lanovkou.

3.4.5 Lodní doprava

Pro svoji dobrou polohu je Ukrajina opatřena dvěma moři a také velkými řekami, které jsou splavné. Těmi dvěma moři jsou Černé a Azovské moře a těmi velkými řekami jsou řeky Dněpr a Dunaj.

Jako strategické námořní přístavy můžeme označit Oděsu, Mariupol, Sevastopol nebo Kerč. Oděsa má tak například mezinárodní lodní spojení s Izraelem, Tureckem, Řeckem, Kyprem a dalšími. Hezkým zážitkem může být také plavba lodí po řece Dněpr v Kyjevě.

3.5 Základní informace o Kyjevě

Kyjev je hlavním městem Ukrajiny a se svými 2.819.566 obyvateli je zároveň i největším ukrajinským městem. Najdeme jej na souřadnicích: 50°27'00" s. š., 30°30'0" v.d. Hustota zalidnění je 3.176 obyvatel na km². Město je položeno v nadmořské výšce 179 m. n. m. a jeho rozloha je 827 km². Reliéf města je poměrně členitý, zalesněné pahorky jsou od sebe odděleny údolíčky, sbíhajícími k řece Dněpr. Do Dněpru se v Kyjevě zleva vlévá řeka Desna. Kyjev je městem s největší plochou zeleně na světě (v poměru k velikosti města). Severně od města je na Dněpru Kyjevská přehrada nazývaná také Kyjevské moře. Tato přehrada zasahuje až za hranice s Běloruskem.

[33]

3.5.1 Životní náklady v Kyjevě

Je potřeba s nadsázkou podotknout, že Kyjev není tak úplně Ukrajina a Ukrajina není tak úplně Kyjev a to platí i pro cenovou hladinu. Laicky řečeno lidé zde více vydělají, ale také více utratí. Kyjevské ceny některých položek jsou zaznamenány níže v tabulce

Tab. č. 3.2 – životní náklady v Kyjevě

Položka	Cena v UAH	Cena v €	Cena v CZK
metro	1,7	0,16	4,5
bus/ tram/ trolej	1,5	0,14	4
lanovka	0,5	0,05	1,5
taxi (km)	20-30	1,92-2,89	51-77
taxi - mimo taxi službu	1,20-4	0,12-0,39	3-10
divadlo	20-70	1,92-6,73	51-180
kino	20-75	1,92-7,22	51-193
benzín/ nafta	5,85/ 5,35	0,56/ 0,51	15-14
elektřina	24-76	2,3-7,31	62-195
internet	50-120	4,81-11,55	128-308
chléb (bochník)	1,7-1,9	0,16-0,18	4-5
pomeranče (kg)	7,5	0,72	19
oběd-menu	35	3,37	90
večeře	100	9,62	257
káva	20-30	1,92-2,89	51-77
pivo	10-25	0,96-2,4	26-64
návštěva lékaře	400	38,5	1.028

Zdroj: vlastní zdroj.

Poznámka: směnné kurzy UAH/EUR ze dne 01.04.2009 – 10,39 UAH za EUR, zdroj: Credit

Deposit [34], UAH/CZK ze dne 31.03.2009 - 2,57CZK za UAH, zdroj: ČNB [35].

Podle Big Mac indexu si průměrný Kyjevan vydělá na Big Mac u McDonald's za 55 minut. Pro porovnání např. v Curychu je to 15 minut, v Dublinu za 11 min. a v Los Angeles za 17 min. O hlavním městě Ukrajiny bude podrobněji pojednávat následující část mé bakalářské práce nazvaná Kyjev jako turistická destinace pro české turisty.

[36]

4. Kyjev jako turistická destinace pro české turisty

4.1 Kyjev

Obr. 4.1 znak města Kyjev, zdroj: Wikipedia [37]

4.1.1 Město

Ukrajinsky Київ, rusky Киев a nebo anglicky Kiev. Tak je v několika jazycích nazýváno toho úchvatné hlavní město Ukrajiny, jež je často také označováno jako klenot Dněpru. Jeho historické centrum se rozkládá v mírně kopcovité lesnaté scenérii nad pravým břehem nejmohutnější ukrajinské řeky Dněpr. Na levém břehu vyrostla v průběhu 20. století moderní zástavba, která byla stejně jako i jinde v SSSR postavena v duchu socialistické architektury. [33]

I pro Kyjev jakožto hlavní město platí fenomén hlavních měst (viz kapitola 2.5). Je to hlavní a největší město Ukrajiny (s aglomerací 3 mil. obyvatel) a správní středisko Kyjevské oblasti. Významu města přidává i to, že Kyjev je kulturně-společenské a obchodní centrum země a mimo jiné také důležitý dopravní uzel a centrum elektrotechnického průmyslu. Kyjev je často nazýván „matkou ruských měst“ a to díky své starobylosti. Dříve byl Kyjev metropolí Kyjevské Rusi, tedy nejstaršího státního útvaru východních Slovanů a v poslední době se zde odehrála známá Oranžová revoluce. Starostou města je Leonid Černoveckij/ Леонид Черновецкий. Každou poslední květnovou neděli je v Kyjevě oslavován tzv. Den města. [38]

4.1.2 Historie města

Kyjev je považován za jedno z nejstarších měst ve východní Evropě. V 80. letech minulého století město oslavilo 1500 let své existence, bylo založeno na přelomu 5. a 6. století našeho letopočtu.

V 9. století došlo ke vzniku nového státního útvaru – Kyjevské Rusi a Kyjev se stal hlavním městem tohoto útvaru. Kyjevský kníže Vladimír I. přijal roku 988 křesťanství, jež se odsud šířilo mezi všechny východní Slovary. Kyjev se stal jedním

z hlavních center křesťanské kultury. Rozpad Kyjevské Rusi ve 12. století znamenal ztrátu vlivu a hlavní město tak začalo ztrácet svůj původní význam, a to nejen politický, ale také hospodářský a kulturní. Několik století bylo město ohrožováno kočovnými nájezdníky a v polovině 13. století bylo dokonce zpustošeno mongolskými vojsky. V roce 1686 se Kyjev definitivně stal součástí Ruské říše a později i hlavním městem Ukrajiny, která se později stala jednou ze zemí SSSR. V roce 1834 byla založena dnešní Ševčenkova univerzita.

19. září 1941 Němci dobyli i Kyjev a spáchali zde jedny z nejukrutnějších válečných zločinů, když jednotky SS na severozápadním okraji města postřílely přes 33 tisíc kyjevských Židů. Město bylo poté osvobozeno 6. listopadu 1943 za účasti československých vojáků. Před více než 20 lety se jen 100 km severně odtud stala jedna z nejtragičtějších nukleárních katastrof – výbuch jaderné elektrárny v Černobylu. Říká se, že také Kyjevská přehrada je touto katastrofou nebývalých rozměrů stále poznamenána.

Od rozpadu SSSR v roce 1991 je Kyjev hlavním městem samostatné, nezávislé Ukrajiny. V roce 2004 se město zapsalo do povědomí ostatních států masovými demonstracemi, které provázely tzv. Oranžovou revoluci, jež vedla ke změně režimu v zemi. Nyní v lednu 2009 byl i Kyjev místem vyjednávání ve spojitosti s tzv. Plynovou krizí. [39]

4.1.3 Populace

Z obrázku 3.3 je možné vyčíst jakým procentem z celkového počtu 2.819.566 obyvatel je v Kyjevě zastoupena ukrajinská národnost. Oficiálně je to tedy 82,5 %. Na území Kyjeva žije 130 etnických skupin. Jak bylo již řečeno, Ukrajinci jsou tou nejpočetnější skupinou následovanou Rusy, Židy, Bělorusy, Poláky, Armény, Azerbajdžánci, Tatary, Gruzíny, Moldavany a dalšími.

Obě národnosti, které jsou ve městě nejvíce zastoupeny (Ukrajinci, Rusové), ve větší míře k dorozumívání používají ruský jazyk. A to i přes skutečnost, že ukrajinština je považována za rodný jazyk téměř třikrát více obyvateli než těmi, kteří za svůj rodný jazyk považují ruštinu. Průzkum v roce 2006 ukázal, že 24 % Kyjevanů doma mluví ukrajinsky, 52 % rusky a 24 % doma hovoří oběma jazyky nebo jejich kombinací. [40]

4.1.4 Správa města

Z administrativního hlediska je Kyjev rozdělen do 10 rajónů. Kyjev je na Ukrajině městem se zvláštním statutem, stejně jako Sevastopol má jedinečné právní postavení ve srovnání s ostatními správními celky Ukrajiny. Nejvýznamnější rozdíl je v tom, že město je na národní úrovni podřízeno přímo ukrajinské vládě. Statut města tak překračuje i provinční úroveň orgánů Kyjevské oblasti.

Toto jedinečné postavení městských institucí, tedy sebe-vládnutí odráží roli Kyjeva, jakožto hlavního města Ukrajiny a vychází také z historických důvodů. Hlavně tedy z doby administrativního členění v Sovětském svazu.

V současné době se jak právní status města, tak i místní vláda v Kyjevě řídí zvláštními ustanoveními ukrajinské ústavy stejně jako kombinací ukrajinských zákonů - tedy zákonem o hlavním městě Ukrajiny, zákonem o místní státní správě a zákonem o místních samosprávách na Ukrajině. [41]

4.1.5 Klima

Tab. 4.1 - průměrné teploty v Kyjevě

 Počasí – průměrné teploty v Kyjevě 												
Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Nejvyšší naměřené °C	11.1	17.3	22.4	29.1	33.6	35.0	39.4	39.9	33.8	29.5	23.2	14.7
Průměrná nejvyšší °C	-2.9	-1.7	3.6	12.6	20.3	23.5	25.3	24.4	19.3	12.0	4.1	-0.8
Průměrná nejnižší °C	-8.4	-7.7	-3.1	3.9	10.1	13.3	15.0	14.0	9.6	4.3	-0.9	-5.4
Nejnižší naměřené °C	-31.1	-32.2	-24.9	-10.4	-2.4	2.4	5.8	3.3	-2.9	-17.8	-21.9	-30.0
Srážkové úhrny mm	47	46	39	49	53	73	88	69	47	35	51	52

zdroj: *pogoda.net* [42].

Kyjev se od většiny zbývajícího území Ukrajiny nijak neliší a co se týče klimatu, nachází se v oblasti mírného pásu. Počasí je zde kontinentálního typu s tradičně nejteplejšími měsíci červencem a srpnem, kdy také spadne nejvíce srážek za rok. Nejchladnějšími měsíci v roce jsou pak prosinec, leden a únor. Oproti konkurenční Moskvě má Kyjev příznivější klima.

4.1.6 Současný Kyjev

Dnešní Kyjev je skutečnou třímilionovou metropolí, patřičně zastává všechny úkoly hlavního města. Kyjev je postaven ve velkolepém sovětském stylu. Je to vidět na rozlehlých tříproudových bulvárech, na vlakovém nádraží, ve stanicích metra a na obrovských budovách prezidenta, vlády a ministerstev. Ve městě se nachází bezpočet parků a cenných památek. Obchodní centrum města Kreščatik/ Крещатик, na kterém se nacházejí vedle obchodů (mimo jiné i Cum/ Цум), kaváren a restaurací i správní budovy je zároveň jakousi kyjevskou promenádou vedoucí do samého srdce města na proslulé Náměstí nezávislosti/ Площадь Независимости.

Moderní Kyjev je směsicí starého a nového pohledu na vše od architektury, přes obchody až po pohled na lidi. Centrum Kyjeva je často poseto kontrasty, moderní budovy často i ze skla a oceli stojí mezi šedou zástavbou starých bytů. To ovšem výrazu města výrazně neškodí. Nejdražší nemovitosti nalezneme v rajónu Pečersk, kde se nachází již zmiňovaná „promenáda“ Kreščatik. Prestižní je také vlastnit nemovitosti podél řeky Dněpr v nových zástavbách v rajóně Oboloň. Po tomto rajóně je také pojmenováno jedno ukrajinské pivo Оболонь. Obytné komplexy v západním stylu, nóbl restaurace i hotely, moderní noční podniky, to vše už je v Kyjevě samozřejmostí. Stejně jako multikina a nákupní centra, i když těch se zde nachází stále ještě poměrně málo. Kyjev se sice může pyšnit některými luxusními hotely, ale téměř zde chybí hotely střední třídy.

K desátému výročí nezávislosti Ukrajiny v roce 2001 bylo město kompletně vyčištěno a mnoho významných budov a památek bylo renovováno a opraveno. Některé ulice na okraji centra se staly populárními pouličními prodejními místy, kde je možné najít tradiční ukrajinské umění, náboženské předměty, knihy, šperky, ale i čepice sovětských vojáků, námořníků, letců. Dále pak různé starožitnosti. Velmi populární jsou rovněž místní trhy, snad nejznámějším z nich je velký Besarabský trh.

[43] Obr. 4.2 mapa Kyjeva, zdroj:Wikipedia [44]

4.2 Doprava ve městě

Ve městě nalezneme opravdu široké spektrum dopravy. Počínaje metrem přes autobusy, trolejbusy, tramvaje až po marshrutky a lanovku. Na naše poměry je obecně doprava na Ukrajině levnější; to platí i pro kyjevskou veřejnou dopravu.

4.2.1 Metro

Nejrychlejším, nejpohodlnějším a rovněž i nejpropracovanějším způsobem dopravy je v Kyjevě metro, které se neustále rozšiřuje s cílem uspokojit rostoucí poptávku města, zatímco jiné druhy veřejné dopravy nejsou tak dobře udržované a spíše tak oproti metru ztrácejí. V roce 2005 se v kyjevském metru uskutečnilo více než 600.000.000 cest a v průměru se uskuteční 1,6 milionu cest denně. [45]

Metro sestává ze tří tras a tří přestupních uzlů podobně jako v Praze, ovšem vznikají další dvě trasy, které vytvoří do roku 2030-2035 dalších pět přestupních uzlů. Počet stanic je nyní 46. Kyjevské metro se může pochlubit krásnými mramorem zdobenými stanicemi, kde nechybí ani nádherné lustry a vykládané sloupy, podobně jako v Moskvě nebo v Petrohradě. V některých částech systému vyjíždí metro na povrch, např. aby překonalo řeku Dněpr a pokračovalo přes ostrovy na Dněpru na jeho levý břeh. Zdejší metro je známo tím, že stanice Arsenalnaja/ Арсенальная je nejhlubší stanicí metra na světě, její hloubka dosahuje 102 metrů.

4.2.2 Autobus, trolejbus, tramvaj

Roku 1892 se v Kyjevě začalo jezdit elektrickou tramvají. Po druhé světové válce se začalo využívat metro. Význam tramvají ve vnitřním městě poklesl a vzrostl naopak na nově postavených sídlištích, kam metro nedosáhlo. V roce 2001 byly v historickém centru tramvaje nahrazeny trolejbusy. Celkově v posledních letech dochází k útlumu tramvajové dopravy, které je v celém městě postupně nahrazována autobusy a trolejbusy. Oproti jiným velkým ukrajinským městům (Lvov, Oděsa) jsem v Kyjevě viděl moderní autobusové i trolejbusové soupravy. Veřejná doprava je v hlavním městě provozována společností Kyivpastrans, jež patří kyjevské samosprávě.

Tam, kde veřejná doprava nestačí nebo nebyla zavedena, operují marshrutky, celý název zní marshrutnoe taxi/ маршрутное такси. Jsou to většinou minibusy, dodávky typu Ford Transit apod. Jsou provozovány soukromými společnostmi. Jízdné je většinou dvojnásobně dražší než v klasické veřejné dopravě, ale marshrutky jsou rychlé a spolehlivé. Jízda marshrutkou je pro našince opravdovým zážitkem. Tyto malé dodávky bývají často přeplněné k prasknutí, jízdné se kupuje u řidiče a opravdovou raritou pro mě bylo zjištění, že si lidé podávají peníze za jízdné po celém voze marshrutky a vše se jim vrátí zpět i v případě, že platí velkou bankovkou. I s kamarády jsme si říkali: „To by u nás asi nešlo“. [46]

4.2.3 Lanovka

S téměř stoletou tradicí je v centru města provozována lanová dráha. Denně přepraví kolem 10 - 15 tisíc cestujících. Pomocí této lanové dráhy se můžeme ze čtvrti Podol (pravý břeh Dněpru) vyšplhat až k ministerstvu zahraničních věcí blízko vrcholové stanice, kde se nachází také jeden z mnoha parků, tento je nazvaný Vladimírský pahorek/ Владимирская Горка. Přímo z tohoto parku je výhled na historické centrum města a přes písečné pláže, kterými je Dněpr a jeho ostrovy lemován uvidíme až na levý břeh řeky.

4.3 Turismus ve městě

Já jsem přesvědčen o opravdu velkém potenciálu Kyjeva pro cestovní ruch, není to jen fenomén hlavních měst, který by sem mohl české turisty lákat. Je to krása města, blízkost ukrajinštiny a ruštiny našemu jazyku, všeobecně nižší ceny, přátelské jednání s Čechy a jejich oblíbenost na Ukrajině celkově. Čechy sem může lákat i množství památek a také to, že se zde někdo může poprvé setkat s pravoslavnými chrámy a ortodoxní církví vůbec. Co se týče kriminality, tak v Kyjevě jsem např. oproti Praze nezaznamenal žádné potíže. Pozitivní externalitou může být pro řadu mužů i krása a půvab ukrajinských žen, které mají často cizince v oblibě.

Zvláště příjemná může být návštěva města v létě, kdy je možné zchladit se v blízkosti mnoha fontán a nebo, což přímo láká, jít se vykoupat do řeky Dněpr na jedné z kyjevských pláží. Je zde také možno pronajmout si loďku a plavit se po řece

nebo možná daleko pohodlnější bude koupit si lístek a užít si okružní plavbu po Dněpru, odkud můžeme vidět některé velmi významné kyjevské památky jako např. Matku vlast a nebo Kyjevo-Pečorskou lávru.

Na ostrovy a levý břeh Dněpru byly navezeny tuny jemného písku. V létě se zde koupou a opalují tisíce obyvatel města i jeho návštěvníků a to nejčastěji v Hydroparku, jež je jedním z ostrovů – nachází se zde nadzemní stanice metra a veškeré zázemí pro koupání. Musím podotknout, že písek na plážích je zde opravdu jemný a kvalitní, takové pláže jsem neviděl ani v Oděse. Kyjev je dále známý jako zelené město se dvěma botanickými zahradami a mnoha parky.

Existuje zde také možnost výletu za hranice Kyjeva do Kyjevské oblasti. Za návštěvu stojí město Bílá Cerkov/ Белая Церковь, jež je největším městem oblasti, nachází se zde historické centrum a rozlehlý park. Dále pak město Perejaslav-Chmelnickyi/ Переяслав-Хмельницький, kde je k vidění starobylý skanzen. Opravdový kousek, pár kilometrů severně od Kyjeva, leží rozlehlá Kyjevská přehrada/ Киевское водохранилище. Výčet zajímavostí Kyjevské oblasti by byl neúplný bez toho, aniž bych zmínil okolí, jež bylo nejvíce zasaženo výbuchem jaderné elektrárny v Černobilu. Jsou to dnes téměř neobydlená města Černobil/ Чернобыль a Pripjať/ Припять, ve kterých nikdo oficiálně nebydlí. Nejprve by bylo opravdu těžké dostat se do postižené oblasti blíže (a to s i průvodcem) a navíc je potřeba zvážit nemalá bezpečnostní a zdravotní rizika. Proto bych tento výlet do míst tragédie nedoporučoval. Pro milovníky aviatiky bych ovšem doporučil navštívit mezinárodní letiště ležící vedle města Boryspol (Kiev-Boryspol).

Již nyní můžeme najít v nabídkách českých cestovních kanceláří poznávací zájezdy na Ukrajinu, kde je zařazen i Kyjev, ovšem na prohlídku města většinou nezbyvá moc času. Víím, že toto město si zaslouží mnohem více pozornosti, to je nesporné. Pozornosti, kterou bychom měli věnovat historii města, architektuře, cenným památkám, nádherným výhledům na Kyjev z různých míst, obyvatelům města a celkově koloritu, který ke Kyjevu zcela neodmyslitelně patří.

Pro přímé spojení s Ukrajinou, resp. s Kyjevem je možné z ČR použít letadlo, autobus nebo osobní vozidlo. Spojení Kyjeva s ČR je nejčastěji realizováno pomocí vlaku na hlavní kyjevské nádraží/ Киев Пассажирский; a to i když nyní neexistuje přímý vlakový spoj (jen přímý vagon z Prahy přes Polsko).

Trasu Uherské Hradiště-Kyjev pass. je možno překonat nejrychleji přes Polsko (přestup Warszawa) za 22 hodin a častěji přes Slovensko za skoro 30 hodin. Varianta cesty vlakem přes Slovensko v sobě skrývá mnoho přestupů, trvá přibližně 29 hodin, ale je levnější. Z některých českých měst, jako jsou Praha, Brno a Frýdek-Místek existují s Kyjevem přímá autobusová spojení. Když zůstaneme u dopravy po silnici, což se cizincům příliš nedoporučuje, urazí naše vozidlo trasu Uherské Hradiště-Kyjev (přes Slovensko a Polsko) za necelých 16 hodin při vzdálenosti 1.253 km. Čeští turisté se do Kyjeva mohou denně, pohodlně a rychle dostat i letadlem společností ČSA nebo Aerosvit. Tato varianta je sice nejrychlejší, let trvá průměrně 2 hodiny, ale je i nejdražší. Zpáteční letenka Praha-Kyjev stojí od 8 do 12.000 CZK. Přibližně na 85 €/ 2.307 CZK (směnné kurzy ze dne 01.04.2009) vyjde zpáteční letenka Katowice-Kyjev s nízkonákladovými aeroliniemi Wizz Air.

4.3.1 Ubytování ve městě

Není problém ubytovat se v luxusním a patřičně drahém hotelu, o takové služby má dnes spousta turistů také zájem a už to není jen výsada businessmanů, ovšem většina turistů volí spíše hotely střední kategorie. A s tím je v Kyjevě trochu problém.

I hotely střední kategorie jsou zde poměrně drahé. Podobně jako v sousedním hlavním městě Moskvě ceny ubytování v hotelích začínají být opravdu vysoké. Jeden z nejlevnějších 3* hotelů v Kyjevě je Tunist Hotel, který se však nachází daleko od centra a noc ve dvoulůžkovém pokoji zde stojí 66 €. Jiný 3* hotel nazvaný Rus Hotel se nachází na známé ulici Kreščatik a jednu noc ve dvojlůžkovém pokoji zde můžeme strávit za 85 €. Hotel Ukrajina, který najdeme v samém centru na Náměstí Nezávislosti vyjde na noc pro dvě osoby na 97 €. I tento hotel je kategorie 3*. I na internetových stránkách mnoha kyjevských hotelů je napsáno, že se tyto hotely orientují spíše na businessmany. Ovšem když se bude většina hotelů orientovat na businessmany a kongresové návštěvníky, kdo se potom bude orientovat na turisty? Pokud bychom se nechtěli v Kyjevě ubytovat a netoužíme bydlet v poměrně drahých hotelích typu 3*, 4* nebo 5* je zde ještě několik možností, ale jen jedna možnost je vhodná i pro případné turistické zájezdy nebo i eurovíkendy. [48]

V České republice jsem o této možnosti skoro neslyšel, ale na Ukrajině je to zcela běžné. Pronajmout si byt/ квартиры, to je ono tajemství. Spousty Ukrajinců si zařizují ubytování tímto způsobem. Je to pohodlné, levné, efektivní, pro cestovatele naprosto ideální. V Kyjevě je opravdu velká orientace na businessmany, a proto jsou v nabídce k pronájmu i byty typu de lux. Nespornou výhodou pronájmu bytu je mnohem nižší cena než při pobytu v hotelu.. Tyto byty samozřejmě nenabídnou úplně stejné klasické hotelové služby, ale zázemí je zde vynikající. Pokoje jsou stejné jako v klasickém bytě včetně sociálního zařízení. Nezbytnými doplňky jsou: satelit TV, žehlička+žehlící prkno, CD a DVD přehrávač, základní nádobí, byty jsou také v různých časových intervalech uklízeny. Podle mne je pronájem bytů alternativou opravdu schopnou konkurovat klasickým hotelům. Nevýhodou může být např. absence snídaně.

Hostelů je zatím v Kyjevě takové množství, že bychom je mohli na prstech ruky spočítat a jejich kvalita je nevalná. Za takzvané budget hotels jsou považovány hotely: Turist, Bratislava a Slavutich. [48]

4.3.2 Stravování ve městě

Příjemně se najíst zde není problém a v Kyjevě tak hlady rozhodně nezemřeme. Kyjev se sice drží v žebříčku 50 nejdražších měst světa, ale dobře a pro nás levně je zde možné najíst se bez problémů. Ve městě totiž působí stravovací řetězce.

Tím nejznámějším je franchizingový řetězec Puzata Chata/ Пызата Хата, který svým zákazníkům na řadě míst v Kyjevě (konkrétně na osmi) nabízí klasická ukrajinská jídla. Nejen rozumné ceny, ale i kvalita, pestrost a chutnost ukrajinské národní kuchyně, zavede návštěvníka právě sem. Vše probíhá formou bufetu a nabídka jídel je také rozdělena podle aktuální denní doby. Restaurace jsou vybaveny velmi zajímavým interiérem, jednou se člověk ocitne jakoby ve starém ukrajinském domku a podruhé narazí na restauraci, která je zařízena jako zámek. Průměrný oběd zde stojí cca 25 UAH a každý měsíc Puzata Chata přivítá více než 1.500.000 strávníků. Pro někoho výhodou a dobrodružstvím a pro jiného zděšením může být skutečnost, že i v tak moderních a oblíbených restauracích, ke kterým Puzata Chata skutečně patří je stále možné najít na toaletách klasické turecké záchody. Dalším řetězcem stravování, který v Kyjevě působí je řetězec Два гуса

neboli Dvě husy, který v podstatě nabízí velmi podobné služby jako Puzata Chata. Oba řetězce restaurací jsou franchizou a působí v některých dalších velkých ukrajinských městech.

Zájemci o zahraniční kuchyni si ovšem také mohou v Kyjevě vybrat. Nalezneme zde i světovou kuchyni a mezi mladými jsou zvláště oblíbeny sushi bary. Často se v kyjevských restauracích a na zahrádkách můžeme setkat s tím, že se zde podává české pivo, které je obecně na Ukrajině oblíbené. Ukrajinci mají nejraději Staropramen a Pilsner Urquell. [49]

4.4 Atraktivita Kyjeva

Kyjev je jedním z center slovanské kultury. V tak okouzlujícím městě plném života je skutečně těžké si z mnoha lákadel vybrat. Zaměřím se tedy samostatně na památky a na zábavu. Památek je v Kyjevě nespočet a některé z nich jsou i světového významu, některé byly zapsány na seznam UNESCO. Nemohu se zde zmínit o všech, protože má dotace na rozsah práce by musela být podstatně větší, proto vzpomenu jen jedny z nejdůležitějších.

4.4.1 Památky

4.4.1.1 Náměstí nezávislosti/ Площадь Независимости/ Майдан Незалежності

Toto místo je srdcem celého města. Většího významu nabylo až po vyhlášení nezávislosti Ukrajiny v roce 1991. Náměstí je umístěno na známé ulici Kreščatik. Ukrajinci jej nazývají jednoduše Majdan. Za dob SSSR bylo náměstí kompletně přestavěno a dostalo podobu ve stylu velkolepé stalinistické architektury. Nově byla v té době také vystavěna centrální pošta. Náměstí je plné zeleně, nachází se zde mnoho fontán, vede tudy důležitá tříproudová komunikace a kříží se tady dvě linky metra. [50]

Snadno rozpoznatelné je náměstí z místních kopečků a vyvýšenin. A to hlavně díky nepřehlédnutelnému sloupu Bereginia. Tato víla byla mytickou postavou slovanských dějin a byla považována za slovanskou bohyni. K 10. výročí ukrajinské nezávislosti byl na centrálním náměstí vztyčen sloup s pozlacením a bohyní Slovanů

na jeho vrchu. Nahradil tak pomník Lenina. Jasným poznávacím znakem je také nákupní centrum, které se rozkládá pod celým náměstím. Toto nákupní centrum je patrové a celkově tak opravdu velké. Na povrchu jsou vidět jeho prosklené stěny.

4.4.1.2 Kreščatik/ Крещатик

Dnes je to hlavní kyjevská ulice, obchodní, administrativní a také nákupní centrum města. Tato důležitá ulice byla po II. světové válce nově vystavěna a přebudována v neo-klasickém stylu, podepsala se na ní i stalinistická architektura. Zdejší administrativní budovy jsou proto vystavěny ve velkolepém robustním stylu.[51]

Pro nás Čechy je velmi nezvyklé to, že se Kreščatik o víkendu uzavírá pro dopravu. Ta je zastavena a lidé mohou chodit přímo po rozlehlé ulici, takže pro turisty je tento jev spíše výhodou. Kromě mnoha obchodů, stanice metra, centrálního nákupního domu Cum/Цум zde nalezneme také spousty laviček, na kterých za teplých jarních a letních dní posedávají spousty obyvatel i návštěvníků města. Jak jsem napsal výše, je to zdejší promenáda.

4.4.1.3 Matka vlast/ Родина-Мать

Obrovský monument tyčící se nad pravým břehem Dněpru je ukázkou socialistického realismu. Právě mohutnou Matku vlast jsem dříve již zmiňoval ve spojitosti s plavbou po Dněpru. Monument je sestaven z podstavce, kde se nachází muzeum a z těla se štítem a mečem. Na podstavci stojí ženská postava. Celé dílo je vysoké 102 metrů. Muzeum je opravdovým dokladem utrpení, kterým si Ukrajina za II. světové války prošla. Návštěva muzea může být u někoho hlubokým emocionálním zážitkem. [53]

4.4.1.4 Chrám Svaté Sofie/ Софийский собор

Tento chrám pochází z 11. století a během své existence byl několikrát poničen. V 17. století byl chrám přestavěn ve stylu ukrajinského baroka, tvoří jej 19 věžiček s pozlacenými kopulemi. Софийский собор patří na seznam UNESCO a v srpnu 2007 byl vyhlášen jedním ze sedmi divů Ukrajiny. K tomuto chrámu ještě přiléhá velká zvonice. [53]

4.4.1.5 Kyjevo-Pečerská lávra/ Киево-Печерская лавра

Stejně jako Chrám Svaté Sofie byla tato unikátní památka zvolena jedním ze sedmi divů Ukrajiny. Jedná se o jeskyní klášter. Lávra je opět dobře viditelná na obzoru. Stojí totiž na jednom z nejvyšších kopců pravého břehu Dněpru. Návštěvníci si u vstupu zakoupí svíčku, kterou si v jeskyních chodbách svítí na cestu. Celá prohlídka je velmi mystická, lidé se za světla svíček procházejí okolo rakví mumifikovaných mnichů. Je to také náboženský rituál. [53]

4.4.2 Zábava

Kyjev je naprosto přeplněn nejrůznějšími atraktivitami. Najdeme zde divadla, národní operu, kina, multikina, muzea, galerie, noblesní kavárny, restaurace, kasina, více než 110 klubů a diskoték. Můžeme se plavit po Dněpru, rybařit, koupat se, procházet se po parcích a lesoparcích ve městě i na ostrovech na Dněpru, také můžeme obdivovat nádherné památky z jejichž zlatých kopulek až zrak přechází.

Co se týče klubů a diskoték, tak server Kiev.cz zjistil, že tento druh zábavy je velmi drahý. Podle Ukrajinců, resp. Kyjevanů se jedná o prestižní záležitost. Je vyžadováno odpovídající oblečení a nikdo ve sportovní obuvi není vpuštěn dovnitř, na což bedlivě dohlíží nesmlouvavá ochranka klubu.

Zase platí, že co se týká zábavy, tak největší koncentrace aktivit je v centru města, konkrétně v rajónu Pečersk a nejvíce pak na Kreščatiku a přilehlých uličkách. Můžeme také navštívit významný multifunkční palác zábavy, nákupů a sportu nazvaný Arena, kde nalezneme, jak restaurace, nákupní zónu, tak místo pro letní koncerty pod širým nebem v amfiteátru, noční klub, také prodejnu luxusních vozů, fitness a mnoho dalšího. Je vidět, že Kyjev se celkově jakýmsi způsobem snaží formovat své atraktivity pro náročnější klientelu, navíc také ten, kdo by měl chuť, může se po městě projíždět v luxusní limuzíně a prožít tak krásný letní den a večer nebo bujarou oslavu Nového roku. Zkrátka Kyjev je pro dovolenou ideálním místem.

5. Závěr

Může se zdát, že jsem si ve své práci někdy tak trochu protiřečil tím, když jsem celou zemi líčil jako stále zaostalý stát za ostatními evropskými zeměmi, který je ještě daleko za evropským průměrem a na druhou stranu jsem ji v mnoha aspektech chválil a ukazoval, jak je často i luxusní. To ovšem platí hlavně v případě Kyjeva, jež je opravdovým protipólem některých ukrajinských oblastí.

Metody mého zkoumání byly analytické, sociologické, komparativní. Svůj obor, ekonomiku cestovního ruchu a ekonomii obecně jsem v této práci aplikoval taktéž.

Věřím, že se mi podařilo dosáhnout cíle a sice vykreslit Ukrajinu a hlavně Kyjev zajímavým způsobem a ukázat, že mají jak českým, tak i ostatním zahraničním turistům co nabídnout.

Nezasvěcený by si mohl myslet, že když je dnes doba internetu, tak že se informace hledaly velice snadno. To ovšem není tak zcela pravdě podobné. Ukrajina totiž není běžně vyhledávanou turistickou destinací, tak jako např. Chorvatsko.

Během psaní mé práce k výraznějším změnám nedošlo, a proto mohu konstatovat, že s okolností změny jsem se výrazněji nepotýkal.

Musím si na tomto místě postěžovat, že v naší republice je nedostatek aktuálních knižních publikací o Kyjevě nebo o Ukrajině. Nejvíce knižních informací jsem čerpal z knihy Andrew Evans – Ukrajina (turistický průvodce). Tato kniha se mi osvědčila a tak bych ji pro cestu na Ukrajinu zcela jistě doporučil.

Ukrajina samotná a Kyjev bych doporučil zaměřit se na marketing a propagaci a snažit se tak Ukrajinu a Kyjev mnohem lépe prodat na trhu cestovního ruchu, poněvadž bez kvalitní propagace se dnes snad žádná turistická destinace neobejde.

Seznam literatury

a) Knihy

- [10] Andrew Evans – Ukrajina (turistický průvodce), z anglického originálu přeložil Radek Beneš, 1. vyd. Brno: Jota, 2005, 323 s., ISBN 80-7217-347-2
- [3] Hesková Marie, 1948 – Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. Marie Hesková a kolektiv. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s., ISBN 80-7168-948-3
- [47] Mefedov, B. V. - Putivnyk: Kyjivs'ka oblast' = guide book Kyiv region, Kyiv Bohdana, 2005, 311 s., ISBN 966-7058-65-4

b) Elektronické zdroje

- [1] <http://www.czechtourism.cz/?show=059006#3>
- [2] http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/podil_cestovniho_ruchu_na_ceske_ekonomice
- [4] http://www.cot.cz/data/cesky/99_03/3_statistika2.htm
- [5] <http://www.finance.cz/zpravy/finance/155028-prijmy-z-cestovniho-ruchu-loni-vzrostly-na-rekordnich-134-mld-kc/>
- [6] <http://cestovani.ihned.cz/c1-31731800-recko-je-ctvrtou-nejpopularnejsi-turistickou-destinaci-cechu>
- [7] <http://www.blesk.cz/clanek/servis-cestovani/94596/oblibene-destinace-cechu-muslimske-zeme.html>
- [8] <http://www.eurovikendy.cz>
- [9] http://en.wikipedia.org/wiki/File:Flag_of_Ukraine.svg
- [10] www.umsl.edu/.../wofact2005/maps/up-map.gif
- [11] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina#Vodstvo>
- [12] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina#Povrch>
- [13] <http://sharka-ali.blog.cz/0806/ukrajina-ukrana-administrativni-deleni-zeme>
- [14] <http://www.umsl.edu/services/govdocs/wofact2005/geos/up.html>
- [15] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina#Obyvatelstvo>

- [16] <http://aktualne.centrum.cz/pda/clanek.phtml?id=633201>
- [17] <http://ukrajina.tv/ukrajina.html>
- [18] http://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina#D.C4.9Bjiny_Ukrajiny
- [19] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina#Ekonomika>
- [20] <http://www.e15.cz/nazory/externi-komentare/ukrajina-roste-musi-vsak-bojovat-s-inflaci-20045/>
- [21] <http://ukrajina.tv/ukrajina.html#ekonomika>
- [22] <http://www.ukraine-travel-advisor.com/ukraine-money.html>
- [23] <http://www.spnv.cz/zpravodaj/ukrajina.htm>
- [24] www.ukrcam.com/info/info_1.html
- [25] <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=633209>
- [26] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina#Kultura>
- [27] <http://ukrajina.tv/ukrajina.html#svatky>
- [28] <http://www.euractiv.cz/vnejsi-vztahy/clanek/ukrajina-ceka-na-ceske-predsednictvi-s-nadeji-005319>
- [29] <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/lukas-policar.php?itemid=5220>
- [30] <http://www.citypopulation.de/Ukraine-Cities.html>
- [31] http://en.wikipedia.org/wiki/Boryspil_Airport
- [32] <http://ukrajina.tv/ukrajina.html#doprava>
- [33] <http://www.oukrajine.cz/mesta-a-mista/kyjev/>
- [34] <http://www.creditdeposit.com.ua/regioncurrency>
- [35] http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_ostatnich_men/kurzy.jsp?mesic=4&rok=2009
- [36] <http://www.claritaslux.com/blog/big-mac-index/>
- [37] http://en.wikipedia.org/wiki/File:Kyiv_flag.png
- [38] <http://www.kmv.gov.ua/en/index.asp>

- [39] <http://en.wikipedia.org/wiki/Kyiv#History>
- [40] <http://en.wikipedia.org/wiki/Kyiv#Demographics>
- [41] http://en.wikipedia.org/wiki/Legal_status_and_local_government_of_Kiev
- [42] <http://pogoda.ru.net/climate/33345.htm>
- [43] http://en.wikipedia.org/wiki/Kyiv#Modern_Kiev
- [44] http://en.wikipedia.org/wiki/File:Kiev_map_english.png
- [45] http://en.wikipedia.org/wiki/Kiev_Metro
- [46] <http://en.wikipedia.org/wiki/Kyiv#Transportation>
- [48] <http://www.kiev.info/>
- [49] <http://www.puzatahata.com.ua/rus/about/>
- [50] http://en.wikipedia.org/wiki/Maidan_Nezalezhnosti
- [51] http://en.wikipedia.org/wiki/Khreschatyk_Street
- [52] <http://www.kiev.info/culture/sights.htm>
- [53] <http://ukrajina.orbion.cz/kyjev/#matka>
- [54] <http://ru.wikipedia.org/wiki/UA-Adm-Map.gif>

Seznam zkratk a symbolů

Seznam zkratk

UAH – Ukrajinská hrivna

EUR - Euro

CZK – Koruna česká

USD – Americký dolar

HDP – hrubý domácí produkt

CR – cestovní ruch

ČR, CZ – Česká republika

EU - Evropská unie

UA – Ukrajina

MPZ – mezinárodní poznávací značka

obl. – oblast

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

WTO - World Tourism Organization (Světová turistická organizace)

ú. j. – územní jednotka

MHD – městská hromadná doprava

Kyjev pass – Kyjev pasažirskyj

Seznam symbolů

€ - Euro

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti, dne 30. dubna 2009

.....

jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

Seznam příloh

[příloha 1] – mapa Ukrajiny, rozdělení podle oblastí

[příloha 2] – fotografie nádraží v Oděse. Oděsa hlavní nádraží/ Одесса головна

Пřílohy

[пříloha 1] – mapa Ukrajiny, rozdělení podle oblastí

Zdroj: Wikipedia [54].

[пříloha 2] – fotografie nádraží v Oděse. Одеса головна/ Одесса головна

Zdroj: vlastní zdroj.